

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO

DIPLOMSKO DELO

**PRIMERJAVA POGOJEV ZA IZDAJO OROŽNE LISTINE V
SLOVENIJI IN KANADI**

Kandidatka: Janža Lotrič
Vpisna št.: 04035948
Študijski program: univerzitetni študijski program Uprava prva stopnja
Mentor: doc. dr. Mirko Pečarič

Ljubljana, september 2011

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Janža Lotrič, študentka prve stopnje Univerzitetnega študijskega programa Uprava, z vpisno številko 04035948, sem avtorica diplomskega dela z naslovom: Primerjava pogojev za izdajo orožne listine v Sloveniji in Kanadi.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektorirala: Ava Zupančič.

Ljubljana, 6.9.2011

Podpis avtorja/-ice:

POVZETEK

Da se zagotovi čim večja varnost, država s pravno ureditvijo omejuje uporabo orožja. To naredi tako, da postavi določene omejitve oziroma pogoje za tiste, ki želijo imeti legalen stik z orožjem. Ti pogoji so ključni pri preprečevanju stika z orožjem nezaupljivim osebam. Primerjana slovenski Zakon o orožju (ZOro-1) in kanadski »Firearms Act«. Slovenski zakon zelo natančno določa pogoje, ki morajo biti nujno izpolnjeni in za razliko od kanadskega, zanje ne predvideva izjem. Zakona sta si v določenih točkah podobna, na primer v pogoju javnega interesa in predhodnega usposabljanja za ravnanje z orožjem. V določenih točkah pa sta zelo različna, na primer pogoj polnoletnosti, kjer kanadski zakon dovoljuje možnost, da ima orožje tudi mladoletna oseba, če izpolni za to določen pogoj. Pomembna razlika je tudi v diskrecijski pravici, ki je v slovenskem zakonu skoraj ni, v kanadskem pa je precej očitna. Zakona sta nastala in »živita« v različnih pravnih sistemih. Aktualne polemike glede orožja se vedno oprijemajo dveh skrajnosti. Privrženci orožja se vedno sklicujejo na pravico samoobrambe, nasprotniki orožja pa trdijo, da če je orožje lahko dostopno, je več možnosti da bo zlorabljeno.

Ključne besede:

Orožje, Orožna listina, Kanada, Slovenija, Zakon o orožju, kontinentalni pravni sistem, anglosaški pravni sistem.

SUMMARY

COMPARISON OF THE CONDITIONS FOR ISSUING FIREARMS LICENCES IN SLOVENIA AND CANADA

To ensure the highest level of safety a state has to limit the use of firearms through legislation. A sovereign does that by setting the limits or conditions for those who wish to acquire a firearm. These conditions are of crucial importance when it comes to preventing the unreliable people from coming in touch with firearms. In this thesis there are two laws being compared. Slovenian law specifically states those conditions and does not consider the exceptions while the Canadian one takes also the exceptions into account. The laws are somewhat similar, for example in the conditions of public interest and firearms safety course, while in other sections they are different. For example a condition of majority can be overlooked under Canadian law, if subsequent conditions are met. An important difference is also found with discretionary right, which is almost unheard of under Slovenian law, while under Canadian one it has an important role. The two laws have been established and are "living" in two different legal systems. A current debate about firearms control is an extremely bipolar one. Advocates of gun rights are always calling on to the right of self-defence while their opponents claim that more guns on the streets means higher probability of someone getting shot with one.

Keywords:

Firearms, firearms licence, Canada, Slovenia, Firearms Act, Continental legal system, Common law.

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA.....	i
POVZETEK.....	ii
SUMMARY.....	iii
KAZALO.....	iv
KAZALO PONAZORITEV.....	vi
1 UVOD.....	1
2 OPREDELITEV KLJUČNIH POJMOV.....	2
2.1 Orožje.....	2
2.2 Strelivo.....	2
3 KATEGORIZACIJA OROŽJA.....	3
4 DISKRECIJSKA PRAVICA V POSTOPKU IZDAJE OROŽNIH LISTIN V SLOVENIJI.....	5
4.1 Opredelitev pojma diskrecijska pravica.....	6
4.2 Izhodišča diskrecijske pravice.....	6
4.2.1 Ustava.....	7
4.2.2 Zakon o splošnem upravnem postopku.....	7
4.2.3 Zakon o orožju.....	8
4.2.3.1 ZOro in ZOro-1.....	11
5 PRIMERJAVA PRAVNIH SISTEMOV.....	12
5.1 Anglosaški pravni sistem.....	12
5.2 Kontinentalni pravni sistem.....	13
5.2.1 Kanadska ustava.....	13
6 OROŽNE LISTINE V SLOVENIJI.....	15
6.1 Vrste orožnih listin.....	15
6.2 Pogoji za izdajo orožne listine.....	16
6.2.1 Pogoji za posameznike.....	17
6.2.1.1 Polnoletnost.....	18
6.2.1.2 Zadržki javnega reda.....	18
6.2.1.3 Zanesljivost.....	18
6.2.1.4 Upravičen razlog za izdajo orožne listine.....	19
6.2.1.5 Zdravniški pregled.....	21

6.2.1.6	Preizkus znanja o ravnanju z orožjem	23
6.2.2	Pogoji za gospodarske družbe, podjetnike in druge pravne osebe	24
7	OROŽNE LISTINE V KANADI	26
7.1	Vrste orožja	26
7.2	Vrste orožnih listin.....	27
7.3	Veljavnost orožnih listin	29
7.4	Pogoji za izdajo orožne listine.....	29
7.4.1	Pogoj javne varnosti	29
7.4.2	Pogoj neprepovedi	30
7.4.3	Pogoj polnoletnosti	30
7.4.3.1	Dovoljenje za posest orožja za mladoletnike	31
7.4.4	Pogoj opravljanja tečaja	31
7.4.4.1	Izjeme pogoja opravljanja tečaja	32
7.4.5	Pogoji za pravne osebe	32
8	PRIMERJAVA	34
9	AKTUALNA PROBLEMATIKA OROŽJA	37
10	ZAKLJUČEK	39
	LITERATURA IN VIRI	41

KAZALO PONAZORITEV

SLOVAR SLOVENSКИH PREVODOV TUJIH IZRAZOV

Prevodi iz angleškega jezika:

possession and Acquisition Licence	Dovoljenje za posedovanje in pridobitev orožja
possession only Licence	Dovoljenje za posedovanje orožja
Chief firearms officer	Glavni uradnik za orožje
Criminal Code	Kazenski zakonik
Royal Canadian Mounted Police	Kraljeva kanadska konjeniška policija
non-restricted firearms	Neomejeno ali dovoljeno orožje
restricted firearms	Omejeno ali pogojno dovoljeno orožje
prohibited firearms	Prepovedano ali nedovoljeno orožje
provincial court judge	Provincialni sodnik
Firearms act	Zakon o orožju

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

RCMP	Royal Canadian Mounted Police
RS	Republika Slovenija
SRS	Socialistična Republika Slovenija
URS	Ustava Republike Slovenije

1 UVOD

Dobro znano in že precej zasidrano dejstvo je, da živimo v času, ko zapletenost družbenega razvoja dosega visoke nivoje. In zato je potreba po vse večji pravni urejenosti družbenih razmerij več kot očitna. Pravo kot tako pa ne le da naj bi, ampak mora tem razmerjem dati ustrezno vsebino in obliko. Pri tem pa mora upoštevati elastičnost in dovzetnost za konkretne potrebe, ki jih narekuje vsakdanje življenje. S to diplomsko nalogo želim dokazati, da je normativna urejenost vseh področij ključnega pomena. Posebno področja ki se dotika orožja, saj gre za tematiko, ki je z vidika varnosti izredno občutljiva. Po besedah Romana Batisa je orožje celo tisto sredstvo, ki ga v vseh družbenih skupnostih država poskuša najbolj normativno urediti. Pravi, da orožje ni le sredstvo za zagotavljanje varstva ter obrambe družbe in posameznika, ampak je tudi sredstvo za napad in s tem priložnost za nekontrolirano širjenje nasilja.

Predmet diplomske naloge je torej področje upravnih notranjih zadev in sicer orožje in orožne listine. Primerjala sem pogoje za pridobitev orožne listine v Sloveniji s tistimi, ki veljajo v Kanadi.

Pogosto orožje ni v pravih rokah, zato je treba formalno in materialno določiti pogoje kdo, kdaj, zakaj, kje in na kakšen način lahko legalno pride v stik z orožjem. Kot glavna pravna podlaga sta mi služila Zakon o orožju (ZOro-1) in kanadski Zakon o orožju (Firearms act), s pripadajočimi podzakonskimi predpisi.

Izraze, ki jih uporablja kanadski Zakon o orožju in pripadajoča orožna zakonodaja, sem glede na karakteristike prevedla skladno z izrazi, kot jih poznamo v slovenskem orožnem izrazoslovju. Ker direktnih prevodov ni, so le-ti plod moje interpretacije.

Za lažje razumevanje izrazov uporabljenih v nadaljevanju, so na začetku navedene definicije osnovnih pojmov, ki se pojavljajo tekom celotne diplomske naloge. Z istim namenom sledi poglavje kategorizacije orožja. V četrtem poglavju se dotikam teme diskrecije, saj sta v primerjanih državah zelo očitno zastopane v različnih obsegih. Poleg tega je razvidno, da je bila v Sloveniji s prejšnjo ureditvijo tega področja prisotna v večji meri. Pomembna pa je tudi zato, ker so pogoji za pridobitev orožne listine v slovenskem zakonu nadomestili oziroma postopoma izrinili diskrecijsko pravico. A kot je ugotovljeno v tem poglavju, ne v celoti. Z naslednjimi poglavji ločeno obravnavam slovenske in kanadske orožne listine in pogoje za njihovo pridobitev. Temu sledi primerjava in ugotovitve ki sledijo iz nje. Za konec pa sem nekaj besed namenila trenutni problematiki orožja. Teorij in razlogov za ali proti orožju je mnogo, zato sem navedla le tiste ki imajo, generalno gledano, vrednost pri tematiki diplomske naloge.

2 OPREDELITEV KLJUČNIH POJMOV

Zaradi lažjega razumevanja tematike diplomske naloge, je na začetku smotno opredeliti pojme, ki jih bomo srečevali tekom celotne naloge. Ker njihova opredelitev predstavlja temelj za nadaljnje ugotovitve in razprave, so v tem poglavju navedene definicije osnovnih pojmov, kot jih opredeljuje Zakon o orožju (v nadaljevanju ZOro-1) in različni strokovnjaki s tega področja.

2.1 OROŽJE

Definicij pojma orožje ni malo, vendar imajo vse skupno točko. Njihov presek pravi, da je orožje pripomoček oziroma predmet, uporabljen z namenom povzročitve škode, telesne ali duševne, živim bitjem ali umetnim strukturam. V glavnem se uporablja za povečanje učinkovitosti in zmogljivosti pri lovu, športu, tekmovanju, obrambi, zagrešitvi zločina, za ohranjanje javnega reda in miru ter pri vojnih dejanjih. Vendar najbolj uporabno in verodostojno opredelitev, v katero je zajet celoten spekter vrst in namembnosti orožja, podaja Zakon o orožju (ZOro-1).

Orožje po tem zakonu je predmet, izdelan ali prilagojen tako, da lahko pod pritiskom zraka, smodnikovih ali drugih plinov ali drugega potisnega sredstva izstreljuje krogle, šibre ali druge izstrelke, oziroma razpršuje pline, tekočino ali drugo substanco in drugi predmeti, ki so po svojem bistvu namenjeni zlasti:

- da z neposrednim učinkovanjem preprečijo ali zmanjšajo napad ali nevarnost;
- za lov;
- za športno streljanje.(ZOro-1, 2. člen).

2.2 STRELIVO

V točkah 10 do 14, zakon v svojem 4. členu opredeljuje pojem in štiri vrste streliva. In sicer je strelivo stvar, ki se uporablja za polnjenje orožja in streljanje. Strelivo s prebojnim učinkom je namenjeno za vojaško uporabo, pri katerem je izstreljek praviloma oplaščen in ima trdo prebojno jedro. Strelivo z eksplozivnim učinkom je namenjeno za vojaško uporabo, pri katerem vsebuje izstreljek polnitev, ki ob udarcu eksplodira. Strelivo z vnetljivim učinkom je namenjeno za vojaško uporabo, pri katerem vsebuje izstreljek kemično zmes, ki se vname pri dotiku z zrakom ali ob udarcu. Strelivo z ekspanzijskim učinkom ima delno oplaščene krogle ali krogle z votlim vrhom. (ZOro-1, 4. člen).

3 KATEGORIZACIJA OROŽJA

Kategorizacij orožja lahko v obstoječi literaturi zasledimo veliko. Od tega, kdo je uporabnik (osebno, letalsko ...) in načina delovanja (biološko, strelno ...), do namena, ki ga želi določeno orožje doseči (lovsko, športno, protioklepno ...).

Kot opredeljuje Zakon o orožju in pravilnik za izvajanje tega zakona, pa se orožje deli glede pravic in obveznosti posameznikov, pravnih oseb in podjetnikov in ga razvršča v štiri kategorije s pripadajočimi vrstami orožja:

1. *Prepovedano orožje*, kamor sodijo

- 1a) eksplozivni vojaški izstrelki in lanserji;
- 1b) avtomatsko strelno orožje;
- 1c) orožje ki je prikrito v druge predmete;
- 1d) strelivo z eksplozivnim ali vnetljivim učinkom in nedelaborirani izstrelki za tako strelivo;
- 1e) strelivo za pištole in revolverje s kroglo ki ima razširni učinek in krogle za tako strelivo, razen streliva za lovsko in športno orožje za osebe, ki imajo pravico do tega orožja;
- 1f) vojaško orožje;
- 1g) eksplozivno orožje;
- 1h) hladno orožje;
- 1i) posebna oprema za orožje;
- 1j) orožje ki je izdelano ali predelano brez dovoljenja za promet z orožjem, razen možnarjev in orožja s tetivo;
- 1k) orožje izdelano iz kateregakoli bistvenega sestavnega dela orožja, ki izvira iz nedovoljene trgovine;
- 1l) izdelano novo orožje, ki nima predpisanih označb.

2. *Dovoljeno orožje, za katerega je potrebno predhodno dovoljenje*, kamor sodi

- 2a) polavtomatsko ali repetirno kratkocevno strelno orožje;
- 2b) enostrelno kratkocevno orožje s centralno udarno iglo;
- 2c) enostrelno kratkocevno orožje za strelivo z robnim vžigom, s skupno dolžino do 28 cm;
- 2d) polavtomatsko dolgocevno strelno orožje z nabojnikom in ležiščem naboja za več kot tri naboje;
- 2e) polavtomatsko dolgocevno strelno orožje z nabojnikom in ležiščem naboja za največ tri naboje, pri katerem je nabojnik snemljiv, oziroma ni gotovo ali je orožje takšne konstrukcije da ga je mogoče z običajnim orodjem predelati v več kot tristrelno orožje z enim polnjenjem;
- 2f) repetirno in polavtomatsko dolgocevno strelno orožje z gladko cevjo dolžine do 60cm;
- 2g) polavtomatsko strelno orožje za civilno uporabo ki je podobno avtomatskemu strelnemu orožju;
- 2h) repetirno dolgocevno strelno orožje ki ni omenjeno v točki g;
- 2i) dolgocevno orožje z eno ali več enostrelnimi risanimi cevmi;
- 2j) polavtomatsko dolgocevno strelno orožje ki ni zajeto v točkah d,e,f,g;
- 2k) enostrelno kratkocevno orožje za strelivo z robnim vžigom in skupno dolžino nad 28cm;
- 2l) enostrelno dolgocevno orožje z eno ali več gladkimi cevmi.

3. *Dovoljeno orožje, ki ga je potrebno prijaviti*, kamor sodi

- 3a) plinsko orožje;
 - 3b) reprodukcije strelnega orožja pri katerem se ne uporablja enovitega naboja;
 - 3c) možnarji;
 - 3d) staro orožje;
 - 3e) zračno orožje pri katerem je kinetična energija izstrelka na ustju cevi višja kot 20 J ali hitrost izstrelka na ustju cevi 200m/s ali več
4. *Drugo dovoljeno orožje, za katero ni potrebno posebno dovoljenje, kamor sodi*
- 4a) zračno orožje pri katerem je kinetična energija izstrelka na ustju cevi nižja kot 20 J ali hitrost izstrelka na ustju cevi manjša kot 200m/s;
 - 4b) orožje s tetivo;
 - 4c) električni paralizatorji ;
 - 4d) razpršilci.

Pod to točko je smiselno omeniti, da se kot orožje šteje tudi strelivo, sestavni deli streliva in bistveni sestavni deli orožja ter naštetih, kaj se ne šteje kot orožje: dekorativno orožje; imitacije orožja; orožje ki je trajno onesposobljeno za uporabo s tehničnimi postopki, ki jih določi minister za notranje zadeve; orožje ki je namenjeno za alarm, signaliziranje, reševanje življenj, omamljanje in klanje živali¹, lov s harpuno, v industrijske ali tehnične namene, kratkocevno orožje kalibra 6mm za izstreljevanje pirotehničnih izdelkov in strelivo za takšne vrste orožja; strelivo za zračno in orožje s tetivo, sam izstrelak in tulec brez netilke. (ZOro-1, 3. člen).

¹ Zakon v 49. členu določa, da ne glede na določbo 3. člena lahko orožje in strelivo za omamljanje živali nabavljajo in imajo v posesti, na podlagi dovoljenja za nabavo, le osebe, ki ga potrebujejo za opravljanje te dejavnosti. Pravilnik za izvajanje Zakona o Orožju pa v 27. členu natančneje definira pojem orožja za omamljanje živali in sicer pravi, da gre za orožje, ki pod pritiskom stisnjenega zraka, smodnikovih ali drugih plinov ali drugega potisnega sredstva izstreljuje anestetike ali druge učinkovine za omamljanje oziroma uspavanje živali. Hkrati pa določa pogoj za izdajo dovoljenja za nabavo takšnega orožja; dovoljenje za nabavo orožja iz prejšnjega odstavka se sme izdati na podlagi predhodnega soglasja Veterinarske uprave Republike Slovenije državnim organom, znanstvenim zavodom in drugim osebam, ki ga uporabljajo za zaščito živali ali znanstveno raziskovanje živalskih vrst.

4 DISKRECIJSKA PRAVICA V POSTOPKU IZDAJE OROŽNIH LISTIN V SLOVENIJI

Namen prava je doseči čim večjo stopnjo urejenosti družbenih razmerij in odnosov v določeni skupnosti. A ker je teh odnosov veliko, tudi število norm ni majhno. Zato je popolnoma smiselno pravo deliti na področja, ki jih ureja. A na to lahko gledamo z različnih vidikov. Če ga po besedah Pavčnika delimo na javno in zasebno pravo, lahko opazimo, da je urejevalna vloga prava bistveno bolj poudarjena pri področjih javnega prava. »Za celotno javno pravo je značilno, da so subjekti drug drugemu nadrejeni oziroma podrejeni, pri čemer je nosilec podrejanja država kot organ oblasti, ki pravna razmerja prisilno oklepa in prek njih udejanja javne interese.« (Kežman, 2008, str. 27). Ob tej točki se mi zdi smiselno poudariti, da nas zanima predvsem tisti javni interes, ki ga ureja upravno pravo. » Za javni interes na področju upravnega prava je značilno, da je do določene mere nad interesom posameznika. Pri tem prihaja do konflikta med javnim interesom na eni in zasebnim interesom na drugi strani.« (Jerovšek, 2003, str. 252).

Ker je z vidika teme diplomske naloge za nas pomemben predvsem javni interes, je na tem mestu smiselno podati njegovo definicijo. Javni interes je definiran kot splošna družbena korist, ki jo področni predpis opredeli kot tako. Pri tem velja omeniti, da teorija izraza javni interes in javna korist uporablja kot sopomenki. Kar se tiče zakonske opredelitve za izraza javna korist in javni interes, je pomembno povedati, da je le-ta precej skopa in da je pojem javni interes nekoliko opredeljen le v 18. In 144. členu Zakona o splošnem upravnem postopku. Govorimo o tako imenovanem nedoločnem pravnem pojmu, ki ga mora uradna oseba v konkretnem primeru vsebinsko napolniti. (Upravna svetovalnica, 2009).

Upravni organ je dolžan zasledovati javni interes v smeri, ki jo približno nakaže že zakonodajalec. In javni interes na podlagi zakona je glavna točka, po kateri se pravna država loči od policijske države, v kateri upravni organi sami določajo, kaj je v javnem interesu. K omejenosti uporabe diskrecijske pravice v pravni državi, ki temelji na načelu zakonitosti, so v veliki meri doprinesle negativne izkušnje s policijsko državo. Tudi za postopek izdaje orožnih listin, ki je predmet orožne zakonodaje, lahko rečemo, da je uporaba diskrecije precej omejena. Zakonodajalec se izogiba uporabi prostega preudarka s tem, da določa natančne pogoje za pridobitev orožne listine, ki jo stranka želi. (Kežman, 2008).

S tematiko orožja se dotikamo izredno problematičnega področja, ki z namenom varnosti pri normativni ureditvi zahteva visoko stopnjo omejevalnega pristopa. Kot v svojem delu ugotavlja Kežman, je uporaba diskrecijske pravice potrebna. Še posebno na tem in njemu podobnih področjih, ki so vitalnega pomena za delovanje države. Pravi celo, da je tendenca današnjega zakonodajalca po omejevanju in celo odpravljanju diskrecijske pravice opravičena na določenih področjih, kamor pa področje zakona vsekakor ne sodi.

4.1 OPREDELITEV POJMA DISKRECIJSKA PRAVICA

»Izraz diskrecijska pravica izvira iz latinske besede »discretio« in pomeni preiščeno razločevanje.« (Šturm, 1996, str. 137).

Diskrecijska pravica ali prosti preudarek pa v pravnem smislu predstavlja pooblastilo, da se iz možnih alternativ izbere tista, ki se zdi v konkretnem primeru najustreznejša. Prosti preudarek mora vedno ustrezati zahtevam suverene države in družbene ureditve, ki temelji na načelu zakonitosti delovanja uprave. (Srđić in Miljković, 1979)

Prosti preudarek v materialnem (vsebinskem) smislu v bistvu pomeni nezmožnost organa, da bi v pravni normi zajel vse možne dejanske položaje, v katerih se bodo znašli pravni subjekti. To je tudi razlog, da je obstoj instituta prostega preudarka nujno potreben, saj organ ne more predvideti, v kakšnih okoliščinah oziroma ob kakšnih lastnostih ali ravnanju ali celo v kakšni situaciji bi bilo še primerno, ali celo nujno, glede na interese države oziroma javne koristi, da bi organ nekemu nekaj dovolil, prepovedal, naložil, podelil in podobno (Jerovšek, 1996).

Najpogosteje zakonodajalec podeli diskrecijsko pooblastilo z izrazi kot so »lahko«, »sme«, »mora«, včasih (ampak redkeje) naletimo na primere, kjer zakonska norma določa naj upravni organ določi javni interes. V vseh naštetih situacijah je upravni organ pooblaščen, da ugotovi vsebino veljavne pravne norme, ne da bi mu veljavni pravni red to vsebino natanko določil (Šturm, 1996).

Zaradi tendence po zmanjševanju zlorab in pogosto nezadostne strokovne podkovanosti zaposlenih na upravnih organih, je pri uveljavljanju diskrecijske pravice potrebno slediti omejitvam ki jih ta pravica ima. Kažejo se v nujnosti zakonitosti oziroma zakonske podlage za takšno ravnanje², nujnosti upoštevanja namena in obsega za kar je bila izdana ter nujnosti upoštevanja javnega interesa.

4.2 IZHODIŠČA DISKRECIJSKE PRAVICE

S to točko so predstavljena posredna ali neposredna izhodišča diskrecije iz pravnih aktov Republike Slovenije. Lotila se jih bom hierarhično od splošnega h konkretnemu. Ker je ustava temeljni in najvišji splošni pravni akt, se bom najprej osredotočila na njene norme in določila. Sledi nekaj besed o podlagi diskrecijske pravice v Zakonu o splošnem upravnem postopku in v zadnji podtočki tega poglavja navajam kakšna izhodišča ima diskrecijska pravica v konkretnem zakonu ki se dotika tematike te diplomske naloge.

Pod to točko tudi poudarjam, da se diskrecijska pravica pojavlja predvsem pri sprejemanju konkretnih upravnih aktov oz. upravnih odločb. S tem ne želim zmanjšati pomena, ki ga ima diskrecijska pravica pri sprejemanju abstraktnih upravnih aktov, vendar je njena uporaba na teh področjih bistveno manjša oz. manj pogosta. (Kežman, 2008).

²Razlog za določeno ravnanje mora uradna oseba podati v posebni točki obrazložitve odločbe.

4.2.1 USTAVA

V ustavi Republike Slovenije o diskrecijski pravici ni izključne določbe. Zato je potreben drugačen pristop in širši pogled na določene člene ustave in s pomočjo razlag le teh, izluščiti ustavno podlago za diskrecijsko pravico. (Kežman, 2008).

Prvi člen, ki ravnanje državnih organov pri sprejemanju abstraktnih in konkretnih pravnih aktov postavlja v neke okvire, je 2. člen Ustave RS, ki pravi, da je Slovenija pravna in socialna država. (URS, 2. Člen). Načelo pravne države torej zahteva popolno zakonitost pri delovanju državnih organov. To pravilo se nadaljuje oz. malo odmika od abstraktnosti v 120. členu, ki pravi, da upravni organi opravljajo svoje delo samostojno v okviru in na podlagi ustave in zakonov. (URS, 120. člen). Nadalje Ustava v svojem 4. odstavku 153. člena, ki pravi da morajo posamični akti in dejanja državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil temeljiti na zakonu ali na zakonitem predpisu (URS, 153. člen), še natančneje določa delovanje državnih, zlasti upravnih organov, ki temelji na zakonitosti. Kot pravi Jerovšek, bi lahko z restriktivno razlago tega člena prišli do ugotovitve, da je v našem pravnem redu diskrecijska pravica prepovedana. »Vendar takšna rešitev ne bi bila v skladu s potrebami, ki jih narekuje življenje. Zato je njena uporaba v praksi dopustna pod pogojem, da ostane v strogih zakonskih okvirih.« (Kežman, 2008, str. 29).

Po besedah Jerovška v članku z naslovom pravica do prostega preudarka lahko pridemo do zaključka, da neposredne podlage za diskrecijsko pravico v posameznih določbah ustave, predvsem tistih, ki govorijo o zakonitosti delovanja državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil, ne moremo iskati. Zato je potrebna splošnejša razlaga, predvsem tista, ki se dotika narave upravnega delovanja. Namen le-tega je med drugim zelo pomembna težnja po uveljavljanju javnih interesov. Način, po katerem bodo ti interesi uveljavljeni, pa je ustava prepustila zakonom in podzakonskih aktom, ki pa seveda morajo biti v skladu z njo. Po mnenju Jerovška takšen pristop ni neustaven, saj tudi druge evropske države s primerljivim pravnim sistemom in pravno tradicijo ubirajo podobno prakso.

4.2.2 ZAKON O SPLOŠNEM UPRAVNEM POSTOPKU

Zakon o splošnem upravnem postopku (v nadaljevanju ZUP) je zakon po katerem se morajo ravnati upravni in drugi državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil, kadar v upravnih zadevah, neposredno uporabljajoč predpise, odločajo o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih posameznikov, pravnih oseb in drugih strank. (ZUP, 1. člen).

Kdaj gre za upravno zadevo pa zakon natančneje določa v svojem 2. členu, ki pravi: »Upravna zadeva je odločanje o pravici, obveznosti ali pravni koristi fizične ali pravne osebe oziroma druge stranke na področju upravnega prava.

Šteje se, da gre za upravno zadevo, če je s predpisom določeno, da organ v neki stvari vodi upravni postopek, odloča v upravnem postopku ali izda upravno odločbo, oziroma, če to zaradi varstva javnega interesa izhaja iz narave stvari.« (ZUP, 2. člen).

Na podlagi tega člena lahko z gotovostjo trdimo, da gre tudi v primeru izdajanja orožnih listin za upravno zadevo. Natančneje, gre za upravno zadevo področja upravnopravnih notranjih zadev, kamor poleg orožja spadajo tudi področja državljanstva; migracij, tujcev in begunjskega prava; zbiranja in združevanja, javnih shodov in javnih prirediteljev; društev; vozniških in prometnih dovoljenj; idr.

Kot lahko torej ugotovimo, gre v primerih izdajanja orožnih listin za področje orožne zakonodaje, ki je, širše gledano, del upravnopravnih notranjih zadev, ki sodijo v splošnejši razred upravnih zadev, ki jih ureja ZUP. Ko pride do konkretnega primera, postopanje organa najprej zavezuje področni zakon, ki natančno opredeljuje njegovo ravnanje, če pa določenega področja ne pokriva oz. ni dovolj natančen, pa se organ sklicuje na ZUP. Tej hierarhiji upoštevanja pravnih aktov sledi tudi odločanje po prostem preudarku, ki je v ZUP opredeljena v 2. in 3. odstavku 6. Člena, ki govori o načelu zakonitosti in se glasi: »V upravnih zadevah, v katerih je organ po zakonu ali po predpisu samoupravnih lokalne skupnosti upravičen odločati po prostem preudarku, mora biti odločba izdana v mejah pooblastila in v skladu z namenom, za katerega mu je pooblastilo dano. Namen in obseg pooblastila določa zakon ali predpis lokalne skupnosti, ki vsebuje pooblastilo za odločanje po prostem preudarku. Tudi v upravnih zadevah, v katerih je organ upravičen odločati po prostem preudarku, mora postopati po tem zakonu.« (ZUP, 6. člen).

4.2.3 ZAKON O OROŽJU

Kot je že na začetku tega poglavja omenjeno, se zakonodajalec na področju orožne zakonodaje izogiba uporabi prostega preudarka in namesto tega določa natančne pogoje za pridobitev raznih dovoljenj, pooblastil in ostalih orožnih listin, za katere stranka vloži zahtevo. Lahko rečemo, da se temu trendu tudi Zakon o orožju (ZOro-1) ni izognil, saj je diskrecija neposredno ohranjena le pri posameznih vprašanjih. (Kežman, 2008).

Že pri interpretaciji 1. odstavka 1. člena zakona, ki pravi: »Ta zakon ureja pravice in obveznosti posameznikov, pravnih oseb in samostojnih podjetnikov posameznikov v zvezi z orožjem, z namenom varovanja življenja, zdravja in varnosti ljudi ter javnega reda.«, naletimo na problem posrednega podeljevanja diskrecijske pravice, na katerega opozarja Krbek. Pravi namreč, da s tem, ko zakon le posredno pove v čem je javni interes, ustvarja vtis, da ima organ diskrecijsko pravico pri odločanju v postopkih.

Na podlagi že povedanega v tem poglavju je razvidno, da zakoni zelo redko vsebujejo izrecno določbo, ki daje organu neposredno pravico odločanja na podlagi diskrecijske pravice. Praviloma jo podeljujejo oz. dovolijo z izrazi »organ sme«, »organ lahko« itd. To dejstvo zelo očitno pove, da z izrazom »organ izda«, ki ga zasledimo v 2. odstavku 14. člena, ki namesto diskrecijske pravice določa pogoje za pridobitev orožne listine, zakonodajalec organu te pravice ne daje. To lahko podkrepimo tudi s primerom iz teorije, ki pravi da z navajanjem strogih pogojev zakon omejuje oziroma odpravlja diskrecijsko

pravico. (Krbek, 1937). To zelo očitno pride v poštev v ZOro-1, ki za razliko od svojega predhodnika v 14. členu namesto diskrecijske pravice uporablja pogoje za pridobitev orožne listine. Konkretnije, neodvisno od diskrecije bom pogojem namenila več besed v poglavjih ki sledijo.

Pogoje, ki jih zakon določa za pridobitev zelene orožne listine delimo na pogoje, ki jih morajo izpolnjevati posamezniki in pogoje za gospodarske družbe, podjetnike in druge pravne osebe. Med šestimi pogoji, ki veljajo za posameznike, lahko vidimo da je zakon pri dveh uporabil nedoločne pravne pojme. Nedoločni pravni pojmi lahko postopke precej otežijo, saj nalagajo organom, v kolikor na tak primer naletijo, da najprej poiščejo tem pojmom ustrezno vsebino. To pa včasih presega njihovo strokovno raven in se postopek zavleče. Nedoločni pravni pojmi sami po sebi sicer omogočajo diskrecijo, vendar je v našem primeru organu ne dajejo, saj mora organ, ko določeno vsebino v okviru takega pojma ugotovi, odločiti glede na ugotovljeno in izdati odločbo. Negativno ali pozitivno, odvisno od izpolnjevanja pogojev. Organ torej nima možnosti, da dovoljenje izda ali ga ne izda.

Pri pogojih, da je posameznik ki zaproša za listino »zanesljiv« ter da ima »opravičen razlog« za izdajo orožne listine, gre za nedoločna pravna pojma zanesljivosti in upravičenega razloga.

Pogoj zanesljivosti je natančneje opredeljen v 16. členu Zakona o orožju, ki pravi da je posameznik zanesljiv, če se na podlagi ugotovljenih dejstev lahko sklepa, da orožja ne bo zlorabljal ali ga neprevidno, nestrokovno ter malomarno uporabljal in shranjeval, ali ga prepuščal osebi, ki ni upravičena do posesti orožja.

Posameznik v nobenem primeru ni zanesljiv, če:

- je pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje, zaradi katerega je neprimeren za posedovanje oziroma rokovanje z orožjem ali je od njega mogoče pričakovati, da bo orožje zlorabil;
- mu je bila odvzeta poslovna sposobnost;
- je odvisen od alkohola ali mamil;
- okoliščine, v katerih živi, kažejo, da ni primeren za posedovanje orožja. (ZOro-1, 16. člen).

V drugem odstavku 16. člena, ki opredeljuje zanesljivost posameznika, naletimo na generalno klavzulo z negativno enumeracijo. (Kežman, 2008). Ta ne določa v katerih primerih je posameznik zanesljiv, ampak v katerih primerih se šteje za nezanesljivega. To je z vidika zakonodajalca bilo smiselno, saj je z določbo v prvem odstavku tega člena zanesljivost opredeljena precej ohlapno in ker je zelo težko določiti vse konkretne situacije v katerih je posameznik zanesljiv.

Kežman je mnenja, da bi moral upravni organ pri določanju ali je posameznik zanesljiv v primeru, ki z zakonom ni natančno določen, razlagati svoj primer na takšen način, v okviru in s pomočjo tistih primerov, ki jih zakon našteva. Ker je zakonodajalec bil precej natančen, organ nima pooblastila za diskrecijsko odločanje. Diskrecijska pravica bi prišla v poštev le v primeru uporabe generalne klavzule brez enumeracije oz. konkretnega naštevanja.

Pogoj, da ima posameznik ki je podal zahtevo za orožni list, za le-tega upravičen razlog, je natančneje razložen oziroma razčlenjen v 17. členu Zakona o orožju, ki se glasi: »Posameznik ima upravičen razlog za izdajo orožne listine, če:

- dokaže, da je njegova osebna varnost ogrožena v tolikšni meri, da bi za zagotovitev le-te potreboval varnostno orožje;
- predloži dokazilo, da je upravičen do lovskega orožja po predpisih o lovstvu;
- predloži dokazilo o članstvu v strelski športni organizaciji;
- predloži dokaze o podaritvi ali dedovanju orožja.

Šteje se, da je izpolnjen upravičen razlog za izdajo orožne listine, če posameznik poseduje dovoljenje za zbiranje orožja.« (ZOro-1, 17. člen).

Pri razlagi tega člena, je za nas pomemben le del, ki govori o varnostnem orožju, saj le ta vsebuje izraz »v tolikšni meri« ki terja da se v konkretnih primerih ustrezno vsebinsko dopolni. Torej gre za pojem, ki bi sicer podelil diskrecijsko pravico, a ne v našem primeru, ko mora organ dovoljenje izdati, ali pa ga ne sme.

Da diskrecijska pravica ni v celoti odpravljena dokazuje 58. člen ZOro-1. S tem ko v poglavju o odvzemu orožja in orožnih listin pravi, da pristojni organ »lahko odvzame« orožne listine osebi, ki ne ravna v skladu s 22. In 25. členom zakona.

Kljub temu, da je zakonodajalec v besedilu 21. člena ZOro uporabil besedo »lahko«, ki pogosto nakazuje na diskrecijsko pravico organa, tega v konkretnem primeru ni mogoče tako razumeti. V konkretnem primeru namreč beseda »lahko« pomeni predvsem pravico organa za izdajo listine, če predhodno ugotovi obstoj obeh pogojev, torej službo varovanja in hkrati upravičen razlog. Upravičen razlog pa je nedoločen pravni pojem, katerega vsebino organ zapolnjuje za vsak posamični primer posebej.

Prav nasprotno pa npr. v 10. členu ZDRS zakonodajalec upravnemu organu podeljuje diskrecijsko pravico pri odločanju, ali bo državljanstvo podelil ali ne, pri čemer (poleg izrecne navedbe besedne zveze »po prostem preudarku«) prav tako uporabi besedo »lahko«. Navedeni člen govori o podelitvi državljanstva z naturalizacijo in taksativno našteva pogoje za to podelitev. Iz same dikcije tega člena je razvidno, da lahko organ pri podeljevanju državljanstva prosto preudari, ali bi bila podelitev državljanstva konkretnemu prosilcu v skladu z nacionalnim interesom. Tako lahko organ podelitev državljanstva

zavrne, če oceni, da podelitev državljanstva ne bi bila primerna z vidika nacionalnega interesa, pa čeprav prosilec izpolnjuje vse taksativno naštetе pogoje za pridobitev državljanstva.

4.2.3.1 ZOro in ZOro-1

Danes je na območju Republike Slovenije na vrhu orožne zakonodaje Zakon o orožju (ZOro-1), ki ga je državni zbor sprejel leta 2000 in je nadomestil Zakon o orožju (ZOro), ki je bil sprejet leta 1973 s strani skupščine takratne Socialistične Republike Slovenije. Kar se tiče diskrecijske pravice, je med njima precej razlik, ki jih bom pod to točko podrobneje predstavila. Za razliko od ZOro, ki je v svojem 20. členu v postopku izdaje orožnih listin vseboval splošno pooblastilo za odločanje na podlagi diskrecijske pravice, ZOro-1 tega ne vsebuje več. V tem členu je namreč vseboval pogoj, da mora imeti prosilec upravičen razlog za izdajo orožne listine. Kot ugotavlja Kežman, so tej ureditvi nekateri očitani preohlapnost in nedoločnost, kar ima za posledico velik maneverski prostor organa pri odločanju. Vendar taki očitki niso bili na mestu, saj sta Vrhovno in Ustavno sodišče večkrat ugotovila, da je takšna ureditev ustavna in v skladu z načeli pravne države.

Razlika s sedanjo ureditvijo je tudi ta, da je na podlagi 1. Odstavka tega istega (20.) člena organ po ZOro, lahko odrekel orožno listino in če je do tega prišlo iz razlogov javnega reda in miru, mu v obrazložitvi odločbe ni bilo potrebno navesti razlogov za takšno odločbo, kar je določal 2. odstavek. Oba, 1. in 2. odstavek tega člena, sta bila predmet ocnitve ustavnosti, saj jima je bila očitana prevelika nedoločnost in s tem možnost zlorabe. Tako je Ustavno sodišče v odločbi U-I-111/97 v zvezi z 2. odstavkom odločilo, da je odločitev na podlagi diskrecijske pravice, ki ne vsebuje obrazložitve, protiustavna. V zvezi s 1. odstavkom pa je odločilo, da je očitek prevelike nedoločnosti neupravičen. (Kežman, 2008).

Kot ugotavlja Kežman, je v primerjavi s prejšnjo ureditvijo upadla uporaba varnostnega, a drastično povečala uporaba lovskega in športnega orožja. Pravi tudi, da je zakonodajalec pri ustvarjanju novega zakona, računal na zanesljivost lovcev in športnih strelcev. Zaključuje z mislijo, da bi lahko z malo več domišljije in vztrajnosti ter ob upoštevanju sodne prakse, stari zakon ohranili v veljavi.

5 PRIMERJAVA PRAVNIH SISTEMOV

Kanada in Slovenija. Na eni strani velika in stara dežela, na drugi pa mlada in majhna republika. Kanada je zvezna država, sestavljena iz desetih provinc, ki je nastala z združitvijo, Slovenija pa je unitarna država, ki je nastala z razpadom. Povsem različen pa je tudi njun zgodovinski in teritorialni razvoj. Kljub temu da sta obe državi parlamentarni demokraciji, je Kanada tudi ustavna monarhija z britansko kraljico, Slovenija pa republika. Pomembne so tudi razlike v kulturi in jeziku.

Zaradi lažjega razumevanja nadaljnje tematike in ker pravna podlaga predstavlja temelj te diplomske naloge, je povsem smiselno, da na začetku predstavim ključne značilnosti in opozorim na razlike pravnih sistemov ki ju imata primerjani državi.

V Sloveniji je v uporabi kontinentalni sistem, Kanada pa je t.i. bijuralna država, saj vse kanadske province uporabljajo anglosaški pravni sistem, razen Quebeca, ki je po francoski tradiciji obdržal kontinentalni pravni sistem. V nadaljevanju bom poskusila primerjati oba pravna sistema.

5.1 ANGLOSAŠKI PRAVNI SISTEM

Anglosaški pravni sistem ustvarjajo sodniki preko sodišč in podobnih tribunalov, namesto da bi se pravne listine ustvarjale preko vlade in parlamenta. Anglosaški pravni sistem temelji na principu, da je nepravilno obravnavati podobna dejstva različno na različnih obravnavah. Odločitev višjih sodišč tako določa nadaljnjo odločanje. V primerih, kjer se stranki ne strinjata o tem, kateri zakon velja in kako ga interpretirati, sodišče v anglosaškem sistemu pregleda pretekle razsodbe podobnih oz. enakih primerov. Če je podoben pravni spor že bil rešen v preteklosti, ga mora sodišče upoštevati, upoštevati mora celo mišljenje in sklepanje, ki je vodilo k odločitvi sodišča iz preteklosti. Če pa sodišče ugotovi, da je primer že v svoji osnovi drugačen od vseh prejšnjih obravnavanj, je sodnik dolžan in ima vso moč, da s svojo sodbo ustvari pravilo, po katerem se bo ravnalo tudi v prihodnje. (Baker, 2008)

V realnosti je anglosaški sistem precej bolj zapleten, kot idealiziran opis, ki sem ga ravnokar navedla. Odločitve sodišča so zavezujoče le v določenem sodnem okraju in znotraj le-tega imajo nekatera sodišča več oblasti kot druga. Tako je na primer odločitev apelacijskega sodišča zavezujoča za nižja, preiskovalna sodišča, medtem ko je odločitev takšnega preiskovalnega sodišča zgolj informativne narave za apelacijska sodišča. Skupno načelo vsem anglosaškim sistemom je "stare decisis", ki pravi, da morajo podobni primeri biti obravnavani na konsistenten način, ki bo privedel do podobnih razsodb. Kljub temu je v anglosaških pravnih sistemih značilno, da zakoni močno variirajo med posameznimi provincami in teritoriji, večina pa jih izvira iz angleškega prava iz 18. stoletja, ki je bil razširjen po vsem svetu s širitvijo Britanskega imperija. Ameriški in Kanadski pravni sistem na nek način omejuje pojem države kot vrhovne oblasti in temelji na ideji, da nad ljudmi vladajo le medsebojni zakoni in ne drugi ljudje. Ameriška deklaracija o neodvisnosti nam o

anglosaškem pravnem sistemu pove dve pomembni značilnosti. Anglosaški pravni sistem temelji na pravicah, ki jih je ljudem dal Bog. Ta pogled ni značilen za kontinentalni sistem, in iz tega vidika precej sodišč tako v Kanadi kot tudi v ZDA še danes predpostavlja, da s svojim delovanjem služijo ljudem in jim uresničujejo od Boga dane pravice. Po kontinentalni tradiciji so pravice dane s strani države, t.j. politične avtoritete in ne od Boga. Ustava tako ne predstavlja omejitvene državne tvorbe, kot naj bi idealistično to predstavljala v anglosaškem sistemu, temveč predstavlja osnovo za vse zakone, ki so ji hkrati tudi podrejeni. Druga značilnost pravi, da ima vsak posameznik pravico do lastne sreče, kar hkrati pomeni, da je od posameznika odvisno, ali bo živel srečno ali ne. Tako posameznikova sreča in blaginja ni skrb države, kot gre pričakovati v kontinentalnem sistemu. Evropske kontinentalne ustave tako po navadi vsebujejo dosti več socialnih pravic. Izjema pri tem ni niti slovenska ustava, ki državljanom daje pravico do socialne varnosti. (Fleiner, 2005).

5.2 KONTINENTALNI PRAVNI SISTEM

Kontinentalni sistem po drugi strani pa je sistem, ki izhaja iz rimskega prava, katerega glava značilnost je bila, da so zakoni napisani in zbrani in jih, za razliko od anglosaškega sistema, določajo sodniki. Kanadski Department of justice (2011) pravi, da začetki kontinentalnega prava segajo v čas Bizantinskega cesarja Justinijana, ki je svojim pravnim svetovalcem naročil, da zakone zberejo in napišejo v enotno zbirko, imenovano Corpus Juris. Slovenija ima, tako kot širša regija, kontinentalni sistem, ki so ga močno zaznamovala germanska ljudstva, ki so stoletja vladala na tem območju. Francoska revolucija je med drugim ustvarila parlament kot posebno državno tvorbo, ki je izvrševal voljo ljudstva. Ta koncept je povzel Napoleon in ga s svojim imperijem razširil po Evropi. S tem se je ukinil konservativen fevdalni sistem, ki ga je nadomestila liberalna družba, ki je temeljila na enakih pravicah vseh posameznikov. Napoleonovo pravo, navdahnjeno z in temelječo na idealih Francoske revolucije je kontinentalni Evropi prineslo še javno administracijo, ki naj bi bila po Napoleonu imuna na vplive konservativnih sodnikov fevdalnega sistema. Z njo je Napoleon želel dokončno prekiniti s preteklostjo in dati oblast ljudstvu. (Fleiner, 2005).

5.2.1 KANADSKA USTAVA

Federacijo in narod kot ju poznamo danes, je ustanovil t.i. *British North America Act* iz leta 1867. Zakon je bil oblikovan s strani delegatov današnje Kanade, sprejet pa s strani britanskega parlamenta. Sprva so jo želeli poimenovati »the Kingdom of Canada«, vendar je skrb britanske vlade o užalitvi Američanov to preprečila. (Forsey, 2005).

Vse do leta 1981 Kanada ni imela ustave, ki bi jo sprejel kanadski parlament. Zgoraj omenjeni *British North America Act* so spremenili v »*Constitution act*«, ustavni zakon, ki predstavlja temeljno točko današnje kanadske ustave. Vezi z britanskim parlamentom so prekinili šele leta 1982 s sprejetjem ustavnih amandmajev in s tem se je končal dolgoletni vpliv Britancev na Kanado. Današnja kanadska ustava v svojih poglavjih določa:

- Zvezo provinc in teritorijev, parlament, zakonodajna telesa provinc in nekaj provincialnih vlad,
- Zvezni parlament lahko ustanavlja nove province iz teritorijev in spreminja meje provinc z njihovim soglasjem,
- Pristojnosti parlamenta in zakonodajnih teles v provincah,
- Formalno izvršilno oblast ima kraljica,
- Parlament ustanovi »*Supreme court of Canada*« leta 1875,
- Zagotavlja enakopravno uporabo angleškega in francoskega jezika v zveznem parlamentu in sodiščih, v zakonodajnih telesih in sodiščih v provincah Quebec in Manitoba,
- Zagotavlja ločene šole protestantskim in katoliškim manjšinam v provincah Quebec in Ontario,
- Provinca Quebec uporablja svoj pravni sistem,
- Zvezni parlament lahko prevzame sodno oblast na področju lastnine in človekovih pravic v provincah s privolitvijo lokalnega zakonodajnega telesa,
- Prepoved provincialnih carin,
- Provincialna zakonodajna telesa lahko dodajajo amandmaje k svojim ustavam,
- Zvezna vlada imenuje, svetuje in odstavlja namestnike guvernerjev in lahko razveljavi provincialne zakone v roku enega leta od njihovega sprejetja.

Ta določila pisane ustave do leta 1981, so v grobem orisala pravni okvir kanadskega parlamentarnega sistema. Leta 1982 začnejo uporabljati Constitution Act (1867-1975) ali Ustavni zakon, ki se je preimenoval iz British North America Act (1867) in vsebuje njegova temeljna določila in amandmaje, vključno z zadnjim leta 1975. (Perko, 2007).

6 OROŽNE LISTINE V SLOVENIJI

Kot že omenjeno, ko govorimo o orožju, gre za izredno delikatno tematiko, predvsem z vidika varnosti zdravja in življenja ljudi, zato jo država z normativnim posegom skuša držati v okviru splošnih varnostnih standardov. Ker osrednja točka in rdeča nit te diplomske naloge temelji na pogojih, ki so osnova za postopek izdaje orožne listine, bom v tem poglavju največ pozornosti namenila le-tem. V največji meri se bom sklicevala na trenutno aktualen Zakon o orožju (ZOro-1), hkrati pa mi bodo kot pravna podlaga služili tudi številni podzakonski akti³.

Med raziskovanjem področja sem ugotovila, da ima Slovenija, tako kot številne druge države v Evropi in po svetu, v svojo orožno zakonodajo vpeljan t.i. licenčni sistem. To pomeni, da je posedovanje orožja v kakršnikoli obliki in s kakršnimkoli namenom, brez posebnega dovoljenja oziroma licence, prepovedano. Z zakonom tako točno določa kdo, kdaj, kako in pod katerimi pogoji lahko takšno dovoljenje dobi. Za te licence pa se, ne le v pravnem svetu, uporablja izraz orožne listine. Zanimajo nas torej pogoji za pridobitev orožnih listin, ki predstavljajo izključitveni element za neprimerne pravne in fizične osebe.

»Preden posameznik pridobi pravico do orožnega lista in posledično do orožja, mora skozi sito preverjanj. Od preverjanja zadržkov s strani javnega reda, upravičenega razloga pa vse do zdravniškega pregleda.« (Sušnik, 2007, str. 11).

6.1 VRSTE OROŽNIH LISTIN

ZOro-1 v 10. členu našteva kateri dokumenti (dovoljenja in pooblastila), se upoštevajo kot orožne listine, v 11. členu pa določa pravice in obveznosti ki iz njih izhajajo. Vrste orožnih listin s pripadajočimi pravicami in obveznostmi so:

- *dovoljenje za nabavo orožja*; dovoljuje posameznikom, pravnim osebam in podjetnikom (v nadaljevanju: oseba) nabavo orožja in se izda z veljavnostjo šestih mesecev. Če imetnik ne izkoristi dovoljenja, ga mora v roku osmih dni po prenehanju njegove veljavnosti vrniti upravni enoti, na območju katere ima stalno prebivališče oziroma svoj sedež. Nabavo orožja mora imetnik dovoljenja priglasiti pristojnemu organu v roku osmih dni po njegovi nabavi, da orožje registrira in da zaprosi za izdajo orožne listine za posest oziroma nošenje orožja.
- *dovoljenje za nabavo streliva*; dovoljuje osebi nabavo streliva in se izda z veljavnostjo šestih mesecev.
- *orožni list*; dovoljuje posamezniku posest in nošenje vpisanega kosa orožja in se izda za lovsko in športno orožje z veljavnostjo dvajsetih let, za varnostno orožje pa z veljavnostjo desetih let, po preteku veljavnosti dovoljuje orožni list posamezniku posest orožja brez pravice nošenja in prenašanja. Vendar Pravilnik za izvajanje

³ Pravilnik za izvajanje Zakona o orožju, pravilnik o programu in načinu izvedbe preizkusa znanja o ravnanju z orožjem ter pravilnik o zdravniških pregledih posameznikov za ugotavljanje zdravstvene zmoglosti za posest ali nošenje orožja.

Zakona o orožju določa, da se po preteku veljavnosti ob upoštevanju zakonskih pogojev, izda nov orožni list. (11. člen Pravilnika za izvajanje Zakona o orožju).

- *dovoljenje za posest orožja*; dovoljuje posamezniku posest in prenašanje posameznega kosa orožja ter njegovo uporabo v lovišču ali na strelišču in se izda s trajno veljavnostjo.
- *orožni posestni list*; dovoljuje pravnim osebam in podjetnikom posest orožja, ki ga pod pogoji iz tega zakona in posebnih predpisov lahko zaupajo posameznikom. Pogoji so opredeljeni v 21. členu zakona. Po 15. členu Pravilnika za izvajanje Zakona o orožju se orožni posestni list izda s trajno veljavnostjo.
- *pooblastilo za nošenje orožja*; dovoljuje posamezniku, da na podlagi orožnega posestnega lista nosi posamezen kos orožja, ki mu je zaupan. To pooblastilo izda imetnik orožnega posestnega lista z veljavnostjo petih let od potrditve pristojnega organa. Ob vsakem prenehanju razloga za izdajo pooblastila za nošenje orožja sta pravna oseba in podjetnik dolžna takoj odvzeti pooblastilo posamezniku in v osmih dneh o tem obvestiti pristojni organ.
- *pooblastilo za prenos orožja*; dovoljuje posamezniku, da na podlagi orožnega posestnega lista prenaša orožje, ki mu je zaupano. To pooblastilo izda imetnik orožnega posestnega lista z veljavnostjo petih let od potrditve pristojnega organa. Ob vsakem prenehanju razloga za izdajo pooblastila za prenos orožja je pravna oseba dolžna takoj odvzeti pooblastilo posamezniku in v osmih dneh o tem obvestiti pristojni organ.
- *dovoljenje za zbiranje orožja*; dovoljuje osebi zbiranje orožja brez pravice nošenja in se izda s trajno veljavnostjo.
- *priglasitveni list*; dovoljuje posamezniku posest posameznega kosa orožja kategorije D⁴ brez pravice nošenja. Priglasitveni list izda oseba, ki je po tem zakonu pooblaščen za promet z orožjem, če ni v tem zakonu drugače določeno.

Po 34. členu Pravilnika za izvajanje Zakona o orožju, spada med orožne listine tudi

- *Evropski orožni list* oz. Evropska orožna prepustnica; dovoljuje posamezniku prenos orožja kategorije B, C in D, ki je vpisano v evropsko orožno prepustnico, v drugo državo članico Evropske unije, v skladu z njenimi predpisi.

6.2 POGOJI ZA IZDAJO OROŽNE LISTINE

Število primerov nepravilne uporabe, zlorab orožja in posledično nesreč ali pa namernih dejanj z neželenim izidom je žal (pre)veliko⁵. Z namenom zmanjšanja le-teh in z namenom omejitve števila ljudi ki lahko imajo, nosijo, prenašajo in uporabljajo orožje, v Sloveniji obstajajo relativno strogi pogoji za pridobitev orožne listine. Da ima država »čisto vest« in nadzor, da ima orožje v rokah prava oseba, s členi od 14. do vključno 21. Zakona o orožju, določa pogoje za izdajo orožnih listin. S tem namenom pa tudi, enkrat

⁴ Po kategorizaciji uporabljeni na začetku diplomskega dela, med te sodi 2l., celotna 3. in 4b.-4d. točka.

⁵ Tudi na račun črnega trga z orožjem, geografske lokacije in tranzitne vloge Slovenije pri nelegalni trgovini z orožjem. (Batis, 2003).

ko so pogoji izpolnjeni in orožna listina izdana, zakon nadalje določa ravnanje z orožjem, katerega mora lastnik orožne listine skrbno upoštevati.

Vsakdo mora z orožjem in strelivom ravnati s posebno skrbnostjo. Posebna skrbnost pri ravnanju z orožjem se kaže v njegovi pravilni in strokovni uporabi, nošenju, prenašanju in hrambi ter prizadevanju, da je orožje v brezhibnem stanju. (ZOro-1, 22. člen).

Taisti zakon določa tudi, da orožne listine in odločbe v upravnem postopku, ki so povezane z uresničevanjem pravic in dolžnosti po tem zakonu, izdaja upravna enota, na območju katere ima oseba stalno prebivališče ali sedež (v nadaljnjem besedilu: pristojni organ). (ZOro-1, 8a. člen).

6.2.1 POGOJI ZA POSAMEZNIKE

ZOro-1 loči pogoje za izdajo orožnih listin posameznikov od tistih ki pogojujejo posedovanje orožnih listin gospodarskim družbam, podjetnikom in drugim pravnim osebam. Vloga za izdajo orožne listine se vloži pri pristojnem organu, vložiti pa jo je potrebno osebno. (ZOro-1, 13. člen).

»Posamezniku se izda orožna listina za orožje kategorij B in C ter za orožje iz 1. do 5. točke kategorije D⁶ v skladu s pravicami in obveznostmi, ki izhajajo iz orožne listine in ob upoštevanju pogojev iz tega člena.

Pristojni organ izda posamezniku dovoljenje za nabavo orožja, dovoljenje za nabavo streliva, orožni list in dovoljenje za posest orožja, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

1. da je dopolnil 18 let;
2. da ni zadržkov javnega reda;
3. da je zanesljiv;
4. da ima upravičen razlog za izdajo orožne listine;
5. da ima opravljen zdravniški pregled;
6. da je opravil preizkus znanja o ravnanju z orožjem. »(ZOro-1, 14. člen, 1. in 2. odstavek).

V tretjem odstavku omenjena člena je določeno, da se ne glede na izpolnjevanje pogojev, orožna listina ne izda posamezniku, ki je uveljavil pravico do ugovora vesti po posebnih predpisih. Kot navaja prof. dr. Miro Cerar, je pravica pravno zavarovana možnost nekega ravnanja – v tem primeru ravnanja, ki pomeni izjemen in dopusten odstop od splošne pravne ureditve, in sicer zgolj na podlagi posameznikovega sklicevanja na lastno vest.

⁶ Po kategorizaciji uporabljeni na začetku diplomskega dela, med te sodi celotna 2. in 3. točka, izvzemajoč 3e.

6.2.1.1 Polnoletnost

V Republiki Sloveniji se šteje da je oseba polnoletna, ko dopolni 18 let. S polnoletnostjo (izjemoma prej) oseba pridobi tudi poslovno sposobnost, kar pomeni da je sposobna samostojnega sprejemanja pravic in obveznosti v pravnih razmerjih.

Izjema od tega pogoja velja za posameznika, ki v tujini nabavi orožje iz 2. do 5. točke kategorije D in 6. točke kategorije D, pri katerem je kinetična energija izstrelka na ustju cevi višja kot 20 J ali hitrost izstrelka na ustju cevi 200 m/s ali več⁷ prigrasitveni list, če je dopolnil starost **21 let** in izpolnjuje pogoje iz 2. in 6. točke drugega odstavka 14. člena. (ZOro-1, 14. člen, 8. odstavek).

6.2.1.2 Zadržki javnega reda

S 15. členom ZOro-1 so zadržki javnega reda podani če:

- je posameznik pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje z elementi nasilja, ki se preganja po uradni dolžnosti;
- je posameznik s pravnomočno odločbo obsojen za prekršek zoper javni red in mir z elementi nasilja.

V primeru da zoper posameznika iz prve in druge alineje tega člena teče kazenski postopek ali postopek za prekršek z elementi nasilja, se odločitev, ali oseba izpolnjuje pogoje, odloži do pravnomočnosti sodbe oziroma odločbe v tem postopku. Z drugimi besedami to pomeni, če je zoper prosilca za orožno listino uveden kazenski postopek, se le ta obravnava prednostno, saj ima pogojno vrednost za nadaljnje odločbe, torej prednost pred vsemi drugimi odločitvami.

Zadržke javnega reda ugotavlja pristojni organ v postopku izdaje orožne listine. Iz 72. člena ZOro-1 je razvidno, da podatke (osebne in druge) o morebitnih zadržkih prosilcev, Ministrstvo za notranje zadeve (v nadaljevanju MNZ) in pristojni organ zbirajo neposredno od osebe na katere se nanašajo in od drugih oseb ali iz že obstoječih zbirk podatkov in evidenc raznih organov. Pri zbiranju osebnih in drugih podatkov od drugih oseb ali iz že obstoječih zbirk podatkov MNZ in pristojni organ iz prejšnjega odstavka nista o tem dolžna obvestiti osebe, na katero se ti podatki nanašajo.

6.2.1.3 Zanesljivost

»Posameznik je zanesljiv, če se na podlagi ugotovljenih dejstev lahko sklepa, da orožja ne bo zlorabljal ali ga neprevidno, nestrokovno ter malomarno uporabljal in shranjeval, ali ga prepuščal osebi, ki ni upravičena do posesti orožja.

Posameznik v nobenem primeru ni zanesljiv, če:

⁷ Po kategorizaciji uporabljeni na začetku diplomskega dela, med te sodi celotna 3. točka.

- je pravnomočno obsojen za naklepno kaznivo dejanje, zaradi katerega je neprimeren za posedovanje oziroma rokovanje z orožjem ali je od njega mogoče pričakovati, da bo orožje zlorabil;
- mu je bila odvzeta poslovna sposobnost;
- je odvisen od alkohola ali mamil;
- okoliščine, v katerih živi, kažejo, da ni primeren za posedovanje orožja.« (ZOro-1, 16. člen).

S tem ko zakon v 1. odstavku zelo ohlapno določa pogoje zanesljivosti in s tem posledično otežuje dokazovanje, se izogne temu, da bi ob naštevanju konkretnih situacij kakšno izpustil in se s tem zavaruje. Z istim namenom pa je v 2. odstavku nastopil konkretnije, saj točno določa v katerih primerih pa zanesljivost zagotovo ne pride v poštev. Kot je že omenjeno v poglavju o diskrecijski pravici, v drugem odstavku 16. člena naletimo na institut negativne enumeracije, kjer so primeri taksativno naštet.

Kot ugotavlja Upravno sodišče RS v sodbi U 621/2004, je po besedni in pomenski razlagi 16. člena ZOro-1 razvidno, da je zakonodajalec pojem zanesljivosti zaostрил oziroma postročil v 2. odstavku tega člena, s tem ko navaja, v katerih primerih, oziroma kdaj se šteje, da posameznik ni zanesljiv. Zakonodajalec tako loči nezanesljivost oziroma zanesljivost na katero se lahko sklepa (1. odstavek) in na primer, ko posameznik v nobenem primeru ni zanesljiv. Tako opredeljena zanesljivost oziroma nezanesljivost pa ne dopušča združevanja posameznih elementov oziroma sestavin iz 1. in 2. odstavka 16. člena ZOro-1.

Zakon v 22. členu določa, da mora vsakdo z orožjem in strelivom ravnati s posebno skrbnostjo. Neposredne kazenske sankcije za kršitev tega splošnega pravila zakon sicer ne vsebuje, lahko pa se ogrozi zanesljivost, ki je po 16. členu zakona eden od osnovnih pogojev za posedovanje orožja in listin. Kot primer nezmožnosti sklepanja na zanesljivost po 1. Odstavku 16. člena, lahko uporabimo primer lastnika orožja, ki so mu lovsko puško ukradli iz potniškega prostora vozila parkiranega na javnem kraju.

6.2.1.4 Upravičen razlog za izdajo orožne listine

»Posameznik ima upravičen razlog za izdajo orožne listine, če:

- dokaže, da je njegova osebna varnost ogrožena v tolikšni meri, da bi za zagotovitev le-te potreboval varnostno orožje;
- predloži dokazilo, da je upravičen do lovskega orožja po predpisih o lovstvu;
- predloži dokazilo o članstvu v strelski športni organizaciji;
- predloži dokaze o podaritvi ali dedovanju orožja.

Šteje se, da je izpolnjen upravičen razlog za izdajo orožne listine, če posameznik poseduje dovoljenje za zbiranje orožja.« (ZOro-1, 17. člen).

Beseda »dokaže« oziroma »predloži« pomeni, da mora posameznik pri zbiranju dokazil aktivno sodelovati in v roku treh mesecev predložiti dokazila, ki so potrebna da bo razlog za izdajo orožne listine upravičen. Če tega ne stori, se šteje, da je vlogo za izdajo orožne listine umaknil. (ZOro-1, 20. člen).

Zakonodajalec loči upravičene razloge glede na vrsto orožja za katerega se je podala vloga. Ne le zaradi tega, ker se listine za različne vrste orožja⁸ izdajajo z različno veljavnostjo, ampak ker ima vsaka vrsta orožja svoje značilnosti, ter svoj, drugačen namen.

Na uradni spletni strani MNZ je navedeno katera dokazila so potrebna oziroma služijo kot dokaz za upravičen razlog za izdajo dovoljenja za nabavo orožja:

a) Varnostno orožje

Dokazilo, da je prosilčeva osebna varnost ogrožena v tolikšni meri, da bi uporaba orožja pomenila zmanjšanje nevarnosti oziroma skrajno možnost varovanja, potrdilo o opravljenem zdravniškem pregledu, ki ga dobi pri pooblaščenem zdravniku, potrdilo, da je prosilec opravil preizkus znanja o ravnanju z orožjem (pri pooblaščeni organizaciji); ali opravil preizkus znanja o ravnanju z orožjem v skladu s predpisi, ki urejajo nošenje orožja v državnih organih; ali da je član lovske družine oziroma ima opravljen lovski izpit; ali da je varnostnik, ki je opravil preizkus znanja o ravnanju z orožjem v skladu s predpisi o zasebnem varovanju in o obveznem organiziranju službe varovanja.

Kot izhaja iz člena, mora posameznik dokazati, da je njegova osebna varnost zaradi spleta okoliščin ogrožena v tolikšni meri, da bi za zagotovitev varnosti potreboval varnostno orožje. Iz ostalih določb zakona in drugih predpisov ter same narave stvari izhaja, da posameznik s svojim ravnanjem ali obnašanjem k tej ogroženosti na noben način ne sme prispevati. Prav tako pa varnostno orožje ne sme služiti za reševanje sporov ali prikazovanje moči. Ker zakon tehtnega in konkretnega razloga za posest tovrstnega orožja ne navaja, o upravičenosti posameznika do orožja oz. orožne listine te vrste, odloča upravni organ različno, odvisno od konkretnega primera, seveda skladno z Zakonom o upravnem postopku, Zakonom o orožju in določbami drugih predpisov. Organ mora po uradni dolžnosti pri odločanju upoštevati tudi javni interes.

b) Lovsko orožje

Potrdilo o članstvu v lovski organizaciji in potrdilo o opravljenem zdravniškem pregledu, ki ga posameznik dobi pri pooblaščenem zdravniku. Pri osebi, ki že ima orožni list za lovsko orožje, upravna enota ne preverja zgoraj opisanih pogojev, temveč ji nemudoma izda

⁸ V tem primeru pride v poštev delitev orožja po zakonu na: varnostno, lovsko in športno orožje. Natančneje so te vrste orožja opredeljene v 2.-4. členu Pravilnika za izvajanje Zakona o orožju.

dovoljenje za nabavo lovskega orožja (praviloma največ 5 kosov). Enako velja za športno orožje.

c) Športno orožje

Potrdilo o članstvu v strelski organizaciji, potrdilo o opravljenem zdravniškem pregledu, ki ga posameznik dobi pri pooblaščenem zdravniku, potrdilo, da je prosilec opravil preizkus znanja o ravnanju z orožjem pri pooblaščenem organizaciji; ali opravil preizkus znanja o ravnanju z orožjem v skladu s predpisi, ki urejajo nošenje orožja v državnih organih; ali je član lovske družine oziroma ima opravljen lovski izpit; ali je varnostnik, ki je opravil preizkus znanja o ravnanju z orožjem v skladu s predpisi o zasebnem varovanju in o obveznem organiziranju službe varovanja.

V primeru dedovanja orožja, je iz določb zakona razvidno, da se deduje le orožje, pravica do posesti orožja je namreč osebna pravica, ki ni prenosljiva. V primeru da dedič poda vlogo za izdajo orožne listine, mora poleg že v prejšnjem odstavku omenjenih potrdil in dokazil, predložiti tudi pravnomočni sklep o dedovanju. Poleg dokazil pa morajo biti izpolnjeni pogoji zanesljivosti, odsotnosti zadržkov javnega reda ter neuveljavljenost pravice do ugovora vesti po posebnih predpisih.

6.2.1.5 Zdravniški pregled

»Posameznik opravi zdravniški pregled v zdravstvenem zavodu ali pri zasebnem zdravniku, ki je pooblaščen za izdajo spričevala o izpolnjevanju zdravstvenih pogojev za posest ali nošenje orožja.

Posameznik, ki se ne strinja z zdravniškim spričevalom iz prejšnjega odstavka, lahko zahteva ponovni zdravniški pregled pred posebno zdravniško komisijo. Mnenje te komisije je dokončno.

Zdravniško spričevalo velja eno leto.

Stroške zdravniškega pregleda plača posameznik.

Minister, pristojen za zdravstvo, v soglasju z ministrom, pristojnim za notranje zadeve, izda podrobnejše predpise o zdravstvenih pogojih, ki jih mora izpolnjevati oseba za posest ali nošenje orožja, o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati zdravstveni zavodi oziroma zasebni zdravniki in o načinu in postopku izdajanja zdravniških spričeval. Minister, pristojen za zdravstvo, v soglasju z ministrom, pristojnim za notranje zadeve, pooblasti zdravstvene zavode oziroma zasebne zdravnike za opravljanje takšnih zdravniških pregledov in imenuje posebno zdravniško komisijo iz drugega odstavka tega člena.« (ZOro-1, 18. člen).

Natančnejša določila glede zdravstvenih pogojev ki jih mora izpolnjevati posameznik za posest ali nošenje orožja, in pogoji, ki jih morajo izpolnjevati zdravstveni zavodi oziroma zasebni zdravniki za opravljanje zdravniških pregledov, so vsebovana v Pravilniku o zdravniških pregledih posameznikov za ugotavljanje zdravstvene zmožnosti za posest ali nošenje orožja. Poleg pogojev pa pravilnik določa tudi način in postopek izdajanja

zdravniških spričeval, sestavo in način dela zdravniške komisije za ugotavljanje zdravstvene zmožnosti za posest ali nošenje orožja ter vodenje evidence pregledov in medicinske dokumentacije.

Pravilnik v 2. členu določa, da se z zdravniškim pregledom posameznika oceni, ali je zdravstveno zmožen za posest in nošenje orožja, če nima bolezni, poškodb ali stanj naštetih v Prilogi 1 in Prilogi 2, ki sta del tega pravilnika. Bolezni, poškodbe ali stanja, ki predstavljajo nezmožnost za posest in nošenje orožja so različnih kategorij in pravilnik jih loči na:

- I. nevrolška, psihološka in psihiatrična stanja in obolenja,
- II. stanja in bolezni vidnega organa,
- III. stanja in bolezni organa ravnotežja in sluha,
- IV. stanje in bolezni srca in krvnih žil,
- V. stanja in bolezni respiratornega sistema,
- VI. bolezni gastrointestinalnega in urinalnega sistema,
- VII. bolezni endokrinega sistema,
- VIII. bolezni krvnega sistema.

S tretjim členom pravilnika je določeno, da morajo zdravstveni zavodi oziroma zasebni zdravniki imeti primerne prostore in tehnično opremljenost, ki omogočajo strokovno ustrezno delo za opravljanje zdravniških pregledov, s katerimi se ugotavlja zdravstvena zmožnost za posest ali nošenje orožja. Določeno je tudi, da lahko zdravniške preglede opravljajo le zdravstveni zavodi, ki imajo zaposlene zdravnike specialiste medicine dela oziroma zasebni zdravniki specialisti medicine dela, ki imajo pooblastilo za opravljanje zdravniških pregledov za ugotavljanje zdravstvene zmožnosti za posest ali nošenje orožja. Pooblaščen zdravnik izda posamezniku na podlagi zdravniškega pregleda zdravniško spričevalo o telesni in duševni zmožnosti za posest ali nošenje orožja.

Problem, ki v tem primeru lahko nastane in ki ga v svojem delu navaja Sušnik je v preohlapno določenih pravilih ravnanja zdravnikov in posledično neenakosti postopanja pri zdravniškem pregledu ter ugotavljanju fizičnega in mentalnega stanja posameznika. Nekateri zdravniki namreč v pregled vključijo specialiste psihologe za pomoč pri ugotavljanju primernosti za dodelitev odobritvenega zdravniškega spričevala, spet drugi pa so mnenja, da to ni potrebno. Omenjena odstopanja predstavljajo dobro podlago za lažji dostop do orožja širši množici ljudi, s poudarkom na tistih, ki ga sicer ne bi smeli posedovati.

V primeru nestrinjanja z zdravniškim spričevalom lahko posameznik, kakor sledi iz 6. člena pravilnika, vloži zahtevo za ponovni zdravniški pregled pred komisijo v petnajstih dneh od vročitve zdravniškega spričevala, pri pooblaščenem zdravniku, ki je izdal zdravniško

spričevalo. Ta mora zahtevo z vso dokumentacijo takoj poslati komisiji, ki dela po posebnem poslovniku in mora imeti v svojih vrstah zdravnika specialista medicine dela, psihologa ter konziliarnega specialista. Komisija mora izdati zdravniško spričevalo v tridesetih dneh od vložitve zahteve za ponovni zdravniški pregled. Komisija je imenovana s strani ministra za zdravstvo in ministra za notranje zadeve.

Prvi odstavek 7. člena pravilnika pravi, da ima zdravniško spričevalo pooblaščenega zdravnika oziroma komisije enoletno veljavnost in da se zdravniški pregled ponovi v primeru spremembe zdravstvenega stanja, ki lahko vpliva na zdravstveno zmožnost za posest ali nošenje orožja.

6.2.1.6 Preizkus znanja o ravnanju z orožjem

V 19. členu Zakona o orožju je med pogoji za pridobitev orožne listine, natančneje opisan pogoj preizkusa znanja o ravnanju z orožjem. Ta člen pravi: »Znanje o ravnanju z orožjem se dokazuje s potrdilom o opravljenem preizkusu.«

Minister, pristojen za notranje zadeve, predpiše program in način izvedbe teoretičnega in praktičnega preizkusa ter določi izvajalce usposabljanja.

Stroške preizkusa plača posameznik.

»Šteje se, da ima opravljen preizkus znanja o ravnanju z orožjem posameznik, ki je opravil preizkus znanja o ravnanju z orožjem v skladu s predpisi, ki urejajo nošenje orožja v državnih organih, član lovske družine in drugi posamezniki z opravljenim lovskim izpitom ter varnostnik, ki je opravil preizkus znanja o ravnanju z orožjem v skladu s predpisi o zasebnem varovanju in o obveznem organiziranju službe varovanja.«

Pogoje, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci usposabljanja, program usposabljanja ter način in postopek opravljanja preizkusa znanja o ravnanju z orožjem, s katerim se preveri, ali je kandidat sposoben samostojno, odgovorno in varno posedovati ali nositi strelno orožje v skladu s predpisi, natančneje določa Pravilnik o programu in načinu izvedbe preizkusa znanja o ravnanju z orožjem.

Kot sledi iz zakona in pravilnika, preizkusa znanja ni potrebno opravljati policistom, lovcem, zbiralcem hladnega orožja in varnostnikom s predhodnim preizkusom znanja o ravnanju z orožjem. Na primeru lovcev to pomeni, da si lahko posameznik, ki se je šele vključil v lovsko organizacijo, pridobi orožno listino in s tem posledično tudi orožje, ne da bi bil opravil lovski izpit ali preizkus znanja o ravnanju z orožjem.

Problem, ki iz tega sledi in na katerega opozarja tudi Sušnik, je ta, da trenutna normativna ureditev in strikten lovski notranji nadzor s strogimi pravili nista zadostna, če nista usklajena in smiselno napisana. Namreč pripravnik, ki si je ravnokar pridobil orožje, ki ga sicer lahko uporablja le v prisotnosti mentorja na strelišču in lovišču, to orožje hrani doma. Za to orožje pa še zmeraj odgovarja on, torej pripravnik, ki ni nujno da že obvlada večšine varnega rokovanja z orožjem.

Ker Upravne enote pogoja opravljenega lovskega izpita ne upoštevajo dosledno in posamezniku izdajo orožno listino še preden opravi lovski izpit, je pravilo o takojšnjem opravljanju lovskega izpita ob vstopu v lovsko društvo povsem na mestu. A le če se organ tega, da ne izdaja orožnih listin brez ustreznega potrdila, drži striktno.

Takoj ko in če kateri izmed zgoraj naštetih pogojev za izdajo orožne listine posamezniku preneha veljati in lastnik orožne listine o tem ne obvesti pristojnega organa, se izda denarna kazen, lahko pa se mu celo odvzamejo orožni list, orožje in strelivo. Višine zneskov glob in primere v katerih se izdajo ter primere za odvzem orožne listine navaja zakon v členih 81. do 83.

6.2.2 POGOJI ZA GOSPODARSKE DRUŽBE, PODJETNIKE IN DRUGE PRAVNE OSEBE

Kot izhaja iz 21. člena Zakona o orožju, se lahko gospodarskim družbam, podjetnikom in drugim pravnim osebam izdajo sledeče orožne listine: dovoljenje za nabavo orožja, dovoljenje za nabavo streliva, orožni posestni list in dovoljenje za zbiranje orožja.

Orožni posestni list dovoljuje pravnim osebam in podjetnikom posest orožja, ki ga pod pogoji iz zakona in posebnih predpisov lahko zaupajo posameznikom. Na podlagi posestnega orožnega lista se lahko izda pooblastilo za nošenje orožja, ki ga izda imetnik orožnega posestnega lista z veljavnostjo petih let od potrditve pristojnega organa. Prav tako se na podlagi posestnega orožnega lista lahko izda pooblastilo za prenos orožja, ki posamezniku dovoljuje, da prenaša orožje, ki mu je zaupano. To pooblastilo izda imetnik orožnega posestnega lista z veljavnostjo petih let od potrditve pristojnega organa.

Seveda tako kot posamezniki, morajo tudi pravne osebe izpolnjevati določene pogoje. Za izdajo orožnega posestnega lista za varnostno orožje morajo izkazati upravičen razlog za nabavo orožja in morajo opravljati službo varovanja po predpisih o zasebnem varovanju in obveznem organiziranju službe varovanja. Dodaten pogoj ki velja pri izdaji te listine in pri izdaji dovoljenja za nabavo streliva je, da odgovorne osebe te pravne osebe in podjetniki izpolnjujejo pogoje pod točko 1,2,3,5,6, ki veljajo za izdajo orožne listine posameznikom. Torej morajo biti polnoletni, zadržki javnega reda ne smejo biti prisotni, morajo biti zanesljivi, opravljen morajo imeti zdravniški pregled in preizkus znanja o ravnanju z orožjem. Izkazati pa morajo upravičen razlog za nabavo orožja B, C kategorije in iz 1. do 5. točke kategorije D in 6. točke kategorije D, pri katerem je kinetična energija izstrelka na ustju cevi višja kot 20 J ali hitrost izstrelka na ustju cevi 200 m/s ali več⁹. Poleg tega morajo te pravne osebe dokazati, da se ukvarjajo s filmsko, gledališko ali muzejsko dejavnostjo, s športnim streljanjem, lovstvom, gojitvijo divjadi ali z izvajanjem usposabljanja za varno ravnanje z orožjem.

Kot je opredeljeno v 2. in 3. odstavku 3. člena Pravilnika za izvajanje Zakona o orožju, se gospodarskim družbam, samostojnim podjetnikom, posameznikom in drugim pravnim osebam, ki so po predpisih o zasebnem varovanju dolžne organizirati službo varovanja,

⁹ Po kategorizaciji uporabljeni na začetku diplomskega dela, med te sodita celotni 2. in 3. točka.

izjemoma lahko izda nabavno dovoljenje in orožni posestni list tudi za orožje iz 2. ter 6. točke kategorije A¹⁰, pod pogojem, da je z zakonom ali posebnim aktom Vlade Republike Slovenije za opravljanje nalog varovanja določenega objekta izrecno predpisano tako orožje.

Orožje iz prejšnjega odstavka lahko gospodarske družbe, samostojni podjetniki posamezniki in druge pravne osebe zaupajo v nošenje posamezniku le za opravljanje službe obveznega varovanja po predpisih o zasebnem varovanju na objektu ali območju, za katerega je varovanje s tem orožjem predpisano.

Dovoljenje za zbiranje orožja se lahko izda pravnim osebam in podjetnikom za orožje kategorij B, C in iz 1. do 5. točke kategorije D in 6. točke kategorije D, pri katerem je kinetična energija izstrelka na ustju cevi višja kot 20 J ali hitrost izstrelka na ustju cevi 200 m/s ali več¹¹, seveda pod pogojem da odgovorne osebe, te pravne osebe ali podjetniki izpolnjujejo pogoje iz 1., 2., 3., 5. in 6. točke drugega odstavka 14. člena tega zakona, ki določa pogoje za izdajo orožne listine posameznikom in če pravne osebe in podjetniki izpolnjujejo pogoje za hrambo orožja iz prvega odstavka 26. člena tega zakona. Člen glede hrambe orožja pa pravi: »Pravne osebe in podjetniki iz 21. člena tega zakona morajo orožje in strelivo hraniti v prostoru, ki je tehnično varovan in v železnih ognjevarnih omarah oziroma sefih. Orožje in strelivo se mora praviloma hraniti v prostorih, kjer ima pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik svoj sedež.

Osebe iz prejšnjega odstavka morajo o orožju in strelivu voditi evidenco in imenovati odgovorno osebo, ki skrbi za hrambo, nošenje ter prenos orožja in streliva. O vsaki spremembi odgovorne osebe mora biti v roku osmih dni po nastali spremembi obveščen pristojni organ.« (ZOro-1, 26. člen).

¹⁰ S tem je mišljeno avtomatsko strelno orožje in vojaško orožje.

¹¹ Po kategorizaciji uporabljeni na začetku diplomskega dela, med te sodita celotni 2. in 3. točka.

7 OROŽNE LISTINE V KANADI

Kanada ima precej pestro zgodovino področja orožnih regulativ, vendar samostojnega akta ki bi urejal le orožno zakonodajo vse do leta 1995 ni bilo. Zaradi številnih zlorab in očitne potrebe po ločeni ureditvi te tematike, pa se je ta kulturno in narodnostno pestra država odločila za korenite spremembe in napisala strožjo orožno zakonodajo ter 5. decembra 1995 sprejela Zakon o orožju (angl. Firearms Act). S tem zakonom niso le uredili do takrat še ne ali premalo urejena vprašanja, ampak so tudi fizično ločili formalna in materialna določila o orožnih listinah od pravnega akta, ki je pred tem urejal to področje.

Ta akt je bil Kazenski zakonik (angl. Criminal Code), ki je že v svoji prvi verziji iz leta 1892 nalagal posameznikom obveznost osnovnega dovoljenja za nošnjo pištole. Z vsako novelo so se določila te tematike spreminjala. V letu 1932 pa so se prvič pojavili konkretni pogoji za obravnavo orožnih dovoljenj. Pred tem so prosilci morali le imeti lastnost dobre presoje in dobrega značaja, po tej noveli pa so morali podati tudi razloge, zakaj želijo določeno orožje. Dovoljenja so se morala nanašati na varnost življenja in posesti ali pa na uporabo strelnega orožja v strelskih društvih. Danes je z zakonom o orožju in pripadajočimi podzakonskimi predpisi normativna urejenost področja orožja dosledno urejena. Še vedno pa je poglavje v Kazenskem zakoniku namenjeno členom, ki definirajo orožje in določajo kazni za nelegalno posest in napačno rabo orožja. (RCMP, 2009).

Kot temeljna podlaga pri nadaljevanju tega poglavja služi kanadska trenutna verzija zakona o orožju (v nadaljevanju Zakon) in njemu pripadajoči podzakonski predpisi. V pomoč je tudi kanadski kazenski zakonik (v nadaljevanju Zakonik). Zaradi neprevedljivosti ali neobstoja določenih izrazov v enem ali drugem jeziku, je nadaljnja vsebina prilagojena slovenskemu izrazoslovju.

7.1 VRSTE OROŽJA

Zakonik v svojem tretjem poglavju, ki se dotika teme orožja, natančno opredeljuje tri vrste orožja in karakteristike le-tega po katerih se razvrsti v skupine. Vsaka vrsta orožja ima pripadajoče orožne listine. In sicer vrste orožja Zakonik loči glede na stopnjo dovoljenosti na:

- 1) *Neomejeno ali dovoljeno orožje* (angl. Non-restricted firearms), kamor sodijo običajne puške za lov in športno orožje. Kot neomejeno orožje se štejejo vse puške in šibrovke, ki niso zajete v ostalih dveh skupinah. Natančne lastnosti orožja, ki sodi v to skupino so zajete v Zakoniku. Za posedovanje tega orožja je potrebno dovoljenje za posest. Hrambo, transport in razstavo tega orožja določa zakonodaja na državni ravni, ki jo dopolnjujejo predpisi provinc in občin.
- 2) *Omejeno ali pogojno dovoljeno orožje* (angl. Restricted firearms), kamor sodi enoročno oziroma enostrelno orožje, ki ni že omenjeno v dovoljenem orožju. Za prenos tega orožja z lokacije kjer je registrirano, na drugo lokacijo, je potrebno

dovoljenje, ki to določa. Vsakdo, ki pridobi ustrezno orožno listino, lahko pridobi tudi tovrstno orožje. V Kanadi lov z omejenim orožjem ni dovoljen.

- 3) *Prepovedano ali nedovoljeno* orožje (angl. Prohibited firearms), kamor sodi avtomatsko strelno orožje, predelano avtomatsko strelno orožje in puške, šibrovke ter drugo orožje določenih karakteristik, ki so zapisane v zakoniku. Pri tej vrsti orožja je pomembno povedati, da posedovanje orožja samega ni prepovedano za tiste, ki so ga pridobili pred veljavnostjo trenutne zakonodaje, če je registrirano in imajo zanj ustrezno dovoljenje. Prepovedana pa je nošnja, prenos in posoja tega orožja. Prav tako je nedovoljeno takšno orožje pridobiti po začetku veljave trenutne zakonodaje, saj zakon v 12. členu pravi, da v splošnem ne obstajajo potrebe in razlogi za pridobitev tovrstnega orožja. Z izrazom v splošnem očitno nakazuje na izjeme. Te izjeme pa mora potrditi pristojna oseba.

V 54. členu Zakona je določeno, da se vloge za vse orožne listine oddajo osebno, po pošti ali po elektronski pošti. Oseba, pri kateri se vloga odda, ki je pristojna za vodenje in odločanje v zadevi, torej uradna oseba, je po kanadski zakonodaji t.i. Glavni uradnik za orožje (angl. Chief firearms officer) v določenih primerih pa tudi provincialni sodnik (angl. Provincial court judge). Kateri so ti primeri, je natančno navedeno v 74. členu Zakona.

Glavni uradnik za orožje je uradna oseba, imenovana s strani ministra ali provincialnega ministra in je odgovorna za odločanje in vodenje postopka v zadevah ki so povezane z izdajanjem orožnih listin, o katerih vrstah bo govora več nekoliko kasneje. Njegovo delo zajema ugotavljanje prosilčeve prištevnosti, izdajanje, zavračanje ali obnavljanje orožnih listin. V to je zajeto tudi postavljanje pogojev teh listin in imenovanje inštruktorjev za tečaj varnosti pri uporabi orožja. (RCMP, 2009).

Glavni uradniki za orožje delujejo znotraj Kraljeve kanadske konjeniške policije (angl. Royal Canadian Mounted Police) (v nadaljevanju RCMP), ki je organ, odgovoren za storitve policijske narave. Deluje na ravni celotne države, teritorijev, provinc (z izjemo Ontaria in Quebeca) in občin. RCMP je odgovorna za izvajanje nenavadno velikega števila storitev. Od izvrševanja domačega prava, nujenja zaščite, boja proti terorizmu, reševanja zamejske problematike, zmanjševanja kriminala pa vse do sodelovanja pri protokolarnih obveznostih. (RCMP, 2009).

7.2 VRSTE OROŽNIH LISTIN

Z Zakonom so določene sledeče vrste orožnih listin:

- *Dovoljenje za posedovanje in pridobitev orožja* (angl. Possession and Acquisition Licence). Z izrazom pridobitev je mišljeno vsakršen nakup, dedovanje, najem, izposoja orožja, prejetje orožja v dar ali delo s službenim orožjem. Znotraj tega, ki je izdajano najpogosteje, obstajajo tri vrste dovoljenja, glede na vrsto orožja za

katero se to dovoljenje izdaja¹². To dovoljenje se izdaja tudi tujcem, vendar pod enakimi pogoji kot kanadskim državljanom.

- *Dovoljenje za posedovanje orožja* (angl. Possession only Licence), pride v poštev pri osebah, ki orožje posedujejo še iz časa pred letom 2004, oziroma so ga pridobile pred letom 2004. Od tega leta dalje je mogoča le še obnova teh dovoljenj, ne pa tudi izdaja. Kot je navedeno na uradni spletni strani RCMP, torej lastniki orožja, katerih dovoljenje je poteklo na dan 1.1.2004 ali kasneje, lahko zaprosijo za izdajo te listine pod pogoji, da so že imeli to dovoljenje, ki je prenehalo veljati po naravni poti, imajo v posesti vsaj eno registrirano dovoljeno ali omejeno orožje in izpolnjujejo vse varnostne omejitve v smislu posedovanja orožja. Primernim posameznikom, ki so obdržali naslov kot je zabeležen, in jim je poteklo dovoljenje, organ pošlje novo vlogo.
- *Pooblastilo za nošnjo orožja* (angl. Authorization to carry), se lahko izda le posamezniku, ki že ima dovoljenje za posedovanje orožja, da to orožje nosi oziroma poseduje tudi izven kraja za katerega mu je bilo dano prvotno dovoljenje. Vendar pod pogojem:
 - a) da je to potrebno za zaščito življenja tega ali drugih posameznikov, ali
 - b) da je to potrebno zaradi opravljanje poklica ali službenih obveznosti.
- *Pooblastilo za prenos orožja* (angl. Authorization to transport), se lahko izda posamezniku, ki že ima dovoljenje za posedovanje prepovedanega orožja ali dovoljenje za posedovanje omejenega orožja. To pooblastilo dovoljuje prenos omenjenega orožja med dvema ali več lokacijami, ki morajo biti točno določene, vendar je za to potreben ustrezen in zadosten razlog. Ti razlogi so:
 - a) za vajo ali tekmovanje v streljanju na tarče, v okviru dovoljenj strelskega društva,
 - b) za potrebe učenja uporabe orožja kot del obveznega tečaja, ki ga določa minister pristojen za to področje,
 - c) če posameznik spremeni naslov bivališča; želi prenesti orožje k uradniku z namenom registracije ali uničenja orožja; želi prenesti orožje z namenom popravila, skladiščenja, prodaje, izvoza ali ocenitve; želi prenesti orožje na razstavo orožja (angl. Gun show). (Zakon, 19., 20.,54. člen).

Vsako orožje, ki ga osebe posedujejo, mora biti registrirano in imeti veljavno potrdilo o registraciji. Pred izvedbo postopka registracije je potrebno imeti dovoljenje za posedovanje in pridobitev orožja. En kos orožja je lahko registriran na ime le ene osebe. (RCMP, 2009).

¹² Dovoljenje za posedovanje in pridobitev neomejenega ali dovoljenega orožja (angl. Non-restricted possession and acquisition licence), dovoljenje za posedovanje in pridobitev omejenega ali pogojno dovoljenega orožja (angl. Restricted possession and acquisition licence) in dovoljenje za posedovanje in pridobitev prepovedanega ali nedovoljenega orožja (angl. prohibited possession and acquisition licence).

7.3 VELJAVNOST OROŽNIH LISTIN

Orožne listine veljajo na območju celotne Kanade z izjemo pooblastila za nošnjo, ki velja le znotraj province, v kateri je bilo izdano in pooblastila za prenos, ki velja za province, ki so navedene v tem pooblastilu. (Zakon, 63. člen).

V poglavju o veljavnosti, Zakon s 64. členom določa, da se dovoljenja polnoletnim osebam izdajajo z veljavnostjo petih let, oziroma veljajo za čas, za katerega so bila izdana. Dovoljenja mladoletnim osebam pa se izdajo z veljavnostjo do dneva, ko mladoletnik dopolni 18 let, a ne več kot za 5 let, oziroma veljajo za čas, za katerega so bila izdana. Dovoljenja pravnim osebam se izdajajo z veljavnostjo treh let oziroma veljajo za čas, za katerega so bila izdana. (Zakon, 121. člen, 4. odstavek).

Pooblastilo za prenos orožja, ki temelji na dovoljenjih velja v času obdobja za katerega je bilo izdano, oziroma dokler velja dovoljenje. Enako veljavnost ima pooblastilo za nošnjo orožja, pri katerem obdobje za katerega je bilo izdano, ne sme biti daljše od dveh let. Ko ti dve pooblastili nista vezani na dovoljenje, pa imata veljavnost dveh let. V primeru, da gre za pooblastilo za nošnjo orožja na delovnem mestu, pa le-to velja največ eno leto od dneva izdaje pooblastila. (Zakon, 64., 65., 123., 129. člen).

7.4 POGOJI ZA IZDAJO OROŽNE LISTINE

Kanada, tako kot mnoge druge države, daje varnosti svojih državljanov velik pomen. Zato med drugim s precej strogo in omejevalno politiko urejanja orožne zakonodaje skuša varnost in kvaliteto življenja spraviti na najvišji nivo.

7.4.1 POGOJ JAVNE VARNOSTI

Med splošnimi pravili Zakona ki v Kanadi velja za temeljno podlago za izvrševanje pravil s področja orožja, se nahaja interes javne varnosti (angl. Public safety). Tako je v prvem odstavku 5. člena omenjenega zakona določeno, da oseba ni primerna za prejetje orožne listine, če narekuje interes varnosti te, ali katere druge osebe, da ta oseba ne poseduje strelnega orožja, samostrelov, prepovedanega orožja, omejenega orožja ali naprav ter streliva.

V skladu z interesom javne varnosti se ugotavlja primernost kandidata. Tako ima Glavni uradnik za orožje ali v določenih primerih provincialni sodnik po 2. odstavku 5. člena zakona, dolžnost ugotoviti, ali je kandidat v obdobju zadnjih petih let:

- bil obsojen ali oproščen po 730. členu zakonika za
 - kaznivo dejanje pri katerem je šlo za poskus, grožnjo ali uporabo nasilja do tretje osebe,
 - kaznivo dejanje določeno z zakonom o orožju ali zajetim v tretjem poglavju kazenskega zakonika,

- kaznivo dejanje zločina ali
 - kaznivo dejanje
 - kaznivo dejanje ki je v nasprotju členu zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami
- bil zdravljen kot psihični bolnik bodisi v bolnišnici, psihiatrični bolnišnici ali podobnim institucijam namenjenim zdravljenju tovrstnih bolnikov, bil pridržan oziroma priprt v rehabilitacijskih centrih v zvezi s poskusom, grožnjo ali uporabo nasilja do tretje osebe.
 - zabeležen kot oseba z motnjami v obnašanju ki vsebujejo poskus, grožnjo ali uporabo nasilja do tretje osebe.

7.4.2 POGOJ NEPREPOVEDI

Če je ugotovljen kakršenkoli zadržek zaradi omejitev navedenih v prejšnjem poglavju, ali možnosti ogrožitve javne varnosti se lahko izda ukaz prepovedi (angl. Prohibition order) posedovanja vseh oblik orožja, streliva, nedovoljenih naprav in prepovedanega streliva. (Zakon, 6. člen).

Izjema tega pravila je podana v 113. členu Zakonika, ki pravi, da če oseba kateri je bil izdan ali je v postopku izdaje ukaza prepovedi, dokaže, da orožje ki je predmet ukaza, nujno potrebuje za lov, za preživetje in vzdrževanje družine ali da bi mu ukaz prepovedi pomenil nezmožnost opravljanja službene ali poklicne obveznosti. V tem primeru lahko pristojni organ¹³ izda pooblastilo, ki dovoli glavnemu uradniku za orožje, da v okviru in pod pogoji ki jih nalaga zakon, obravnava tak primer za izdajo orožne listine z namenom preživetja in ohranitve zaposlitve. Pristojni organ lahko izda takšno pooblastilo le, če predhodno preveri policijsko kartoteko, upošteva naravo kaznivega dejanja za katerega se izdaja ugovor prepovedi, upošteva varnost te in drugih oseb.

7.4.3 POGOJ POLNOLETNOSTI

Enako kot slovenska, tudi kanadska normativna ureditev pogojuje izdajo orožnih listin s polnoletnostjo. Tako je torej z določbo 8. člena zakona določeno, da posameznik, ki še ni dopolnil 18 let in izpolnjuje vse ostale pogoje, ni primeren za dodelitev dovoljenja za posedovanje orožja, razen izjem navedenih v nadaljevanju. Na podlagi tega člena izhaja, da mladoletnik prav tako ni primeren za ostale vrste orožnih listin, saj je v prejšnjem stavku omenjeno dovoljenje pogoj za pridobitev ostalih orožnih listin. Pod to točko je potrebno omeniti tudi omejitev, da mladoletnik v nobenem primeru ni primeren za dovoljenje za posedovanje omejenega ali prepovedanega orožja ali pridobitev orožja, torej so vsa dovoljenja ki so navedena v tem poglavju, dovoljenja ki se tičejo le posedovanja neomejenega ali dovoljenega orožja.

Izjeme, od obvezne polnoletnosti so:

¹³ Ta organ mora biti sodstvo ali imeti sodno oblast za izdajo ukaza prepovedi.

- mladoletniku, ki se ukvarja z lovom se lahko izda dovoljenje za posest orožja, če z lovom omogoča preživetje sebi in svoji družini,
- mladoletniku, ki je star 12 let ali več, se lahko izda dovoljenje za posest orožja, ki vsebuje omejitve, z namenom tekmovanja ali vadbe za tekmovanje s strelskim orožjem ter lova ali izobraževanja o orožju.

Pogoj, ki mora biti pred izdajo dovoljenja mladoletniku upoštevan je, da je predmet obravnave neomejeno orožje in da starš ali skrbnik oz. zakoniti zastopnik mladoletnika, pisno ali kako drugače pri glavnem uradniku za orožje privoli k obravnavanju prošnje.

7.4.3.1 Dovoljenje za posest orožja za mladoletnike

Osebam, mlajšim od 18 let ni dovoljena pridobitev ali vnos orožja v Kanado. V tem primeru se šteje pridobitev tudi, če oseba orožje prejme v dar. Dovoljena je le uporaba orožja v določenih okoliščinah in pridobitev streliva, če tega ne omejijo lokalni predpisi provinc. (RCMP, 2009).

V primeru, da se ugotovi upravičenost do posedovanja in izposoje orožja, Glavni uradnik za orožje izda Dovoljenje za posest orožja za mladoletnike (angl. Minor's licence).

Izdajatelj takega dovoljenja pa mora preveriti, če mladoletna oseba izpolnjuje pogoj posedovanja orožja za potrebe preživetja in vzdrževanja družine, tekmovanja, vaj za tekmovanje ali izobraževanja.

Prav tako je pogoj, ki ga mora izpolniti mladoletnik, obiskovati in narediti izpit iz Kanadskega tečaja varnega rokovanja z orožjem (angl. Canadian Firearms Safety Course).

Mladoletna oseba lahko uporablja orožje tudi brez omenjenega dovoljenja. Uporaba katerekoli vrste orožja je mladoletniku dovoljena pod neposrednim in takojšnjim nadzorom osebe, ki ima potrebno dovoljenje. V praksi to pomeni, da mora biti ta oseba ves čas dovolj blizu, da ukrepa in prepreči vsakršno ne varno ali nelegalno rabo orožja. Ko mladoletna oseba z dovoljenjem za posest orožja za mladoletnike dopolni 18 let, izgubi pravico do tega dovoljenja¹⁴ in mora zaprositi za dovoljenje za posedovanje in pridobitev orožja. (RCMP, 2009).

7.4.4 POGOJ OPRAVLJANJA TEČAJA

Z namenom zmanjšanja števila nesreč povezanih z orožjem in povečanja varnosti kanadskih skupnosti je postalo poznavanje ravnanja z orožjem eden izmed ključnih pogojev za pridobitev ustreznih dovoljenj. Pomembno je, da imajo vsi, ki podajo vlogo za dodelitev dovoljenja za posest in pridobitev orožja ali dovoljenja za posest orožja za mladoletnike primerno teoretično in praktično znanje.

V ta namen sta znotraj kanadskega orožnega programa organizirana obvezna:

¹⁴ Dovoljenje poteče z dopolnjenim 18. letom starosti ali ko poteče datum, ki je zapisan na dovoljenju.

- Kanadski tečaj varnega rokovanja z orožjem in
- Kanadski tečaj varnega rokovanja z omejenim orožjem (angl. Canadian Restricted Firearms Safety Course).

Med letoma 1993 in 1999 je bil uporabljan le en tečaj, ki je pokrival obe področji, kasneje pa so za omejeno in prepovedano orožje določili poseben, natančnejši tečaj, ki ga nekdo z neomejenim orožjem ne potrebuje. Vendar ker gre le za nadgradnjo, morajo tisti pri katerih se odloča o pravici do posedovanja in pridobitve omejenega orožja, opraviti oba tečaja.

Vsak izmed tečajev je sestavljen iz sklopa predavanj in izpita. V okviru prvega dela izobraževanja izvajalci tečajnikom v obliki predavanj in praktičnih vaj predstavijo pravno urejenost področja, pravila pri uporabi orožja in druge teoretične predpostavke za varno rokovanje z orožjem, ter takšno rokovanje tudi praktično izvedejo. Izpit oziroma test je sestavljen iz dveh delov. Preverjanje znanja predpisov in ostale teoretične podlage predstavlja teoretičen del izpita. S praktičnim delom pa se preverja kako tečajnik obvlada orožje v fizični obliki. Z izrazom »challenge« ali »izziv« je mišljeno, da se tečaj prizna kot opravljen, le z opravljenim izpitom, brez predavanj. Izziv lahko izvedejo vse polnoletne osebe, ki zapošajo za dovoljenje za posest ter za dovoljenje za posest in pridobitev orožja z izjemo oseb, katerim je bil izdan in potekel ukaz prepovedi. Izziv pa je prepovedan za mladoletne osebe ki zapošajo za njim primerno orožno listino.

Učitelja oziroma izvajalca tečaja ter izvajalca izpita imenuje Glavni uradnik za orožje s potrdilom ministra, ki pokriva to področje.

7.4.4.1 Izjeme pogoja opravljanja tečaja

Kanadski tečaj varnega rokovanja z (omejenim) orožjem ni obvezen v provincah Manitoba in Quebec, saj so tamkajšnje oblasti sprejele predpise za tečaje na lokalni ravni, ki so ekvivalentni zgoraj omenjenemu.

Izjema od pogoja opravljanja predpisanega tečaja je tudi možnost Glavnega uradnika za orožje, da na podlagi lastne presoje izda alternativno potrdilo o opravljenem tečaju. Uradnik lahko to potrdilo izda, če oceni, da posameznikovo znanje o orožju in rokovanju z orožjem dosega določene standarde za izdajo dovoljenj. Uradnik je v tem primeru omejen le s pogojem, da je oseba za katero se to potrdilo izdaja, legalno lastnik orožja od leta 1979. (RCMP, 2009).

7.4.5 POGOJI ZA PRAVNE OSEBE

Pravne osebe med katere po Zakonu spadajo podjetja¹⁵, muzeji ter druge organizacije in pravne osebe, ki so v povezavi z orožjem, morajo imeti za posest, proizvodnjo ali prodajo omejenega in prepovedanega orožja in streliva, veljavno Poslovno dovoljenje. Tako

¹⁵ Z izrazom podjetje je v 2. členu Zakona opredeljena oseba, ki se ukvarja s proizvodnjo, sestavo, lastništvom, prodajo, uvozom, izvozom, transportom, razstavljanjem, popravilom, skladiščenjem, predelavo, zastavljanjem in drugimi dejavnostmi povezanimi z orožjem.

dovoljenje ni potrebno za posedovanje streliva, vendar je obvezno za njegovo proizvodnjo in prodajo. Vsaka enota ali lokacija, kjer pravna oseba opravlja svoj posel, mora imeti svoje Poslovno dovoljenje in je veljavno le za dejavnosti, ki jih dovoljenje zajema.

9. člen Zakona določa, da podjetje ustreza pogojem za pridobitev Poslovnega dovoljenja za določeno dejavnost ali pridobitev omejenega orožja, le če vsaka oseba, ki nastopa v povezavi s podjetjem, izpolnjuje pogoje javne varnosti in neprepovedi v odnosu z orožjem.

Oseba nastopa v povezavi s podjetjem, če:

- je oseba lastnik ali solastnik podjetja,
- je oseba direktor podjetja ali
- je oseba v odnosu z lastnikom, solastnikom ali direktorjem podjetja in ima neposreden vpliv na delovanje podjetja ali pa bi lahko ta oseba imela dostop do orožja tega podjetja.

V 2. odstavku tega člena Zakon nadalje določa, da je podjetje, razen tistega, ki se ukvarja s transportom orožja, primerno za Poslovno dovoljenje le, če Glavni uradnik za orožje določi, da osebe, ki nastopajo v povezavi s podjetjem ne rabijo izpolnjevati pogoja opravljanja tečaja ali oceni da so te osebe primerne za izpolnjevanje pogoja opravljanja tečaja.

Podjetje, razen tistega, ki se ukvarja s transportom orožja, je primerno za Dovoljenje za posest (omejenega, prepovedanega, neomejenega) orožja le, če ima vsak zaposleni tega podjetja, ki na delovnem mestu nosi orožje, dovoljenje za posest in pridobitev (omejenega, prepovedanega, neomejenega) orožja. (Zakon, 9. člen, 3. odstavek). Izjema tega pravila velja za zaposlene v muzejih, ki na delovnem mestu rokujejo le s starinskim orožjem, ki zahteva posebno natančnost in previdnost z namenom ohranitve in so opravili tečaj za ravnanje s takšnim orožjem.

8 PRIMERJAVA

Iz tega kar je napisano v prejšnjih poglavjih, lahko opazimo, da kljub veliki razliki med državama, pravna urejenost orožne sfere ostaja precej podobna. Obe zakonodaji skušata zajeti karseda širok krog oseb, ki se morajo držati norm in pravil ob izrazitvi želje po legalni uporabi orožja. Zato sta zakona napisana dokaj ohlapno, a še zmeraj dovolj konkretno, da je različnih interpretacij pravil čim manj. Kljub podobnostim, pa je moč opaziti nekaj razlik. Nekaj jih bom predstavila v nadaljevanju.

Podlaga za mnogo razlik v pogojih za pridobitev orožne listine v primerjanih državah je v različni opredelitvi vrst orožja. V Sloveniji se loči na varnostno, lovsko in športno, torej glede na uporabo oz. namen, v kanadski zakonodaji pa glede na stopnjo dostopnosti oziroma dovoljenosti na neomejeno, omejeno in prepovedano.

Zelo opazna, velika in precej pomembna razlika med ureditvama orožnega področja je pogoj, da mora biti oseba, ki je podala vlogo za dodelitev orožne listine, polnoletna. Z osemnajstimi leti naj bi bil človek dovolj odgovoren in sposoben za varno uporabo orožja. Ta pogoj sicer postavljata oba zakona, tako slovenski kot kanadski, vendar kanadski navaja tudi izjemo nujnosti legalne uporabe orožja za preživetje mladoletniku in uporabe orožja za strelske vaje in tekmovanja. Tako se lahko izda orožna listina tudi mladoletni osebi s soglasjem zakonitega zastopnika. V Sloveniji te izjeme ni. Zakon o orožju namreč v 1. točki 2. odstavka 14. člena določa, da pristojni organ izda posamezniku dovoljenje za nabavo orožja, streliva, orožni list in dovoljenje za posest orožja pod pogojem, da je dopolnil 18. let. Torej se osebi mlajši od 18 let ne more izdati orožne listine. Mladoletna oseba lahko strelja s športnim orožjem le na strelišču v spremstvu mentorja ali trenerja oz. osebe, ki ima izdano orožno listino za vrsto orožja, s katero se izvaja streljanje¹⁶, ravno tako lahko prenaša na strelišče orožje le polnoletna oseba na podlagi pooblastila za prenos orožja, ki mu ga izda imetnik orožne posestne listine (strelsko društvo), če gre za društveno orožje (ZOro, 56. člen, 3. odstavek in 11. člen, 7. odstavek). Da se lahko mladoletna oseba včlani v društva, ki sprejemajo le polnoletne člane, mora do dopolnjenega 7. leta starosti pristopno izjavo podpisati njen zakoniti zastopnik, za osebo od 7. do dopolnjenega 15. leta starosti pa mora zakoniti zastopnik pred njenim vstopom v društvo podati pisno soglasje (ZDru-1, 11. člen, 2. odstavek). Te določbe zakona noben temeljni akt strelskega ali kakšnega drugega društva ne more spreminjati v smislu omejitve, lahko pa ga razširi, s tem ko določi, da morajo soglasje k pristopni izjavi podati starši do mladoletnikovega dopolnjenega 18. leta. Z vstopom v članstvo v strelsko športno društvo lahko nastanejo precejšnje obveznosti, ki so lahko finančne (npr. nakup športne opreme, plačilo potnih stroškov...) ali pa tudi ne materialne (pogosti treningi, določena zdravstvena tveganja). Tu določba v temeljnem aktu društva, da se v članstvo sprejema le polnoletne osebe, ni v nasprotju z zakonom.

¹⁶ Za primerjavo naj omenim, da tudi kanadska zakonodaja za takšno početje ne zahteva posedovanja orožne listine in postavlja enake pogoje prisotnosti primerne polnoletne osebe.

Druga, tudi precej opazna razlika je v postavitvi, odgovornosti in obsežnosti samostojnega odločanja pristojnega organa. V Kanadi je pristojni organ za vodenje postopka in odločanje, tako kot v Sloveniji, pristojen za celo vrsto drugih zadev, vendar se za razliko o slovenskega vse dotikajo tematike orožja. Ta organ ima naziv Glavni uradnik za orožje, ki med drugim imenuje izvajalce obveznega tečaja. Deluje znotraj Kraljeve kanadske konjeniške policije s svojimi teritorialnimi enotami in ne kot organ državne uprave, kot je to v Sloveniji upravna enota. Glavnega uradnika za orožje imenuje minister s posebnim postopkom. Izredno pomembna in odgovorna razlika med organoma je v stopnji samostojnega odločanja oziroma odločanja na podlagi prostega preudarka, ki je v kanadskem zakonu o orožju zastopan v večji meri. Nema lokrat ima pooblastilo v zakonu, da določene pogoje in omejitve lahko postavi sam. Kot primer diskrecije bi navedla izjemo od splošnega pravila po obveznem dovoljenju ob posedovanju orožja. Če posameznik poseduje orožje, četudi ga ne uporablja in ni njegovo, zanj potrebuje dovoljenje. A Glavni uradnik se lahko odloči, da takega dovoljenja ne potrebuje, če je zadoščeno drugim pogojem, ki so po njegovem mnenju zadostni, da ne pride do zlorab. Če ima posameznik doma orožje, a ni njegovo, ne potrebuje dovoljenja za posest orožja, če je to orožje pospravljeno tako, da je osebam brez dovoljenja, torej tudi njemu, nedostopno (v zaklenjeni omari, katere ključ ima nekdo z dovoljenjem). Glavni uradnik za orožje ima tudi na področju Poslovnih dovoljenj široko polje odločanja, saj mu zakon omogoča, da lahko odloča o primernosti podjetja za licenco, kljub neizpolnjevanju pogojev oseb, ki nastopajo v povezavi s podjetjem.

Večina razlik v pogojih se nanaša na (ne)možnost pristojnega organa, da pri odločitvi uporabi diskrecijsko pravico. Le-ta je v kanadskem zakonu zastopana v večji meri kot v slovenskem. Tako je tudi pri pogoju preizkusa znanja o ravnanju z orožjem. Poleg razlike, da vse podrobnosti tega pogoja pri nas določi minister, v Kanadi pa Glavni uradnik za orožje, je pomembno tudi to, da je pri nas predpisan preizkus obvezen, v Kanadi pa poznamo izjemo tega pravila. Uradnik lahko izda potrdilo o opravljenem tečaju, četudi posameznik tečaja ni opravil. To pride v poštev, če oceni, da posameznikovo znanje o orožju in rokovanju z orožjem dosega določene standarde za izdajo dovoljenj. Konkreten pogoj pri tem je le, da je ta oseba lastnik orožja vsaj od leta 1979.

Poleg normativnih, obstajajo tudi postopkovne razlike med državama pri izdajanju orožnih listin. V primeru poteka roka veljavnosti orožne listine, je kanadski organ zavezan, da najmanj 90 dni pred tem datumom osebi pošlje vlogo ali vlogo za obnovo na dom. Medtem ko v Sloveniji na potek roka le opozorijo na oglasnih deskah, vse ostalo pa mora lastnik orožne listine spremljati sam. Razlika, ki sem jo pri poglavju o preteku roka veljavnosti zasledila je tudi ta, da v Kanadi za obnovo dovoljenja ali novo dovoljenje po preteku roka, takse ni potrebno plačati¹⁷, medtem ko je v Sloveniji to plačljivo.

¹⁷ Od leta 2006 je v veljavi določilo, da se umakne plačilo taks za obnovo določenih orožnih listin, ki velja do 16. maja 2012 (RCMP, 2011).

Postopkovna razlika je tudi v načinu oddajanje vloge, ki v Kanadi v večini poteka že elektronsko, medtem ko se Slovenija v največji meri še vedno poslužuje osebnega vlaganja ali vlaganja po pošti.

9 AKTUALNA PROBLEMATIKA OROŽJA

Večna politična debata po svetu, predvsem pa v Severni Ameriki, se dotika orožja ter kako strogi morajo biti pogoji za pridobitev orožne listine. Tako podporniki čim večjega omejevanja orožja, kot tudi tisti, ki bi oborožili vsakršnega posameznika, zagreto razglašajo svoje argumente. V Sloveniji, kot tudi v Kanadi, poboji, ki so značilni za Združene države Amerike, niso tako pogosti, kljub temu pa v obeh državah ni pretirano težko pridobiti orožja.

V nadaljevanju bom predstavila argumente in protiargumente za omejevanje orožja. Najbolj preprost argument nasprotnikov orožja je ta, da povečana dostopnost orožja v družbi povečuje možnost, da se to orožje uporabi.

Najmočnejši dokaz, ki povezuje lahko dostopnost orožja s povečanim deležem poškodb in umorov je študija, ki jo je izvedel Kellermann, et al. (1993). V njej se je omejil na proučevanje družinskega nasilja v treh mestih s populacijo pol milijona prebivalcev v obdobju petih let. Ugotovil je, da v nasprotju s prepričanjem, da prisotnost orožja v družini pripomore k obrambi napadenih družinskih članov, prisotnost orožja precej poveča verjetnost, da bo ob družinskem prepiru nastal tudi umor. Ugotovil je tudi, da se verjetnost umora poveča tudi, če v gospodinjstvu hranijo orožje pod ključem. Po njegovih ugotovitvah je bilo 48,9 odstotka umorov storjenih s strelnim orožjem. Drugo najbolj pogosto orožje umora, ki je hkrati lahko dostopno v vsakem gospodinjstvu, je bil nož s 26,4 odstotki. Vse ostale oblike umorov so bile precej manj pogoste.

Nasprotniki omejevanja orožja med drugim trdijo, da ni orožje tisto, ki izvede umor, temveč človek, ki z orožjem ravna. V luči te trditve se zdi, da bolj sproščena politika do orožja, kot jo imajo na primer v ameriški zvezdni državi Arizona, ki tudi nekaterim rezidentom z dokazanimi psihičnimi motnjami dovoli prikrito nošenje orožja, gre že korak predaleč. Po mnenju McCombsa in Stellerja (2011) se je ravno zaradi ohlapnih pravil za pridobitev orožja psihično moteni posameznik oborožil ter se 8. januarja 2011 v ameriškem mestecu Tucson podal na strelski pohod, kjer je vzel življenje 19 osebam.

Posamezniki povsod po svetu, ki se zavzemajo za bolj liberalne pogoje za posedovanje in uporabo orožja kot glavni argument navajajo pravico do samoobrambe. Kriminalist Kleck (2004) je odkril, da so žrtve nasilja, ki so se branile z orožjem, manj verjetno bile poškodovane oz. oškodovane, kot tisti, ki se pri napadu niso upirali oz. so se upirali brez orožja. Hkrati pa je Kleck tudi ugotovil, da se žrtve, ki uporabljajo orožje za samoobrambo statistično navadno znajdejo v dosti hujših in nevarnejših situacijah, kot ostale žrtve napadov.

Kleck (2004) je v svojem delu tudi dokazal, da je število uporab orožja v obrambnih situacijah vsako leto precej večje od ocenjenega števila primerov kriminalnih dejanj, kjer je storilec uporabljal strelno orožje. Po njegovem mnenju je uporaba strelnega orožja za

obrambne namene učinkovita in glede na uporabo orožja v kriminalne namene, bolj pogosta.

Ekonomist John Lott (1998) v svoji knjigi ugotavlja, da je v državah, kjer so zakonsko znižali pogoje za pridobitev strelnega orožja, bilo opaziti znižanje ravni kriminala. Lott v svojem delu trdi, da se je raven kriminala znižala, saj potencialni kriminalci ne vedo ali bo njihova potencialna žrtev oborožena ali ne. V splošnem je strokovnjakom statistično uspelo ovreči, kot tudi potrditi tezo, da večja količina orožja zniža raven kriminala v družbi, odvisno od tega, kateri izmed skupin pripadajo. Pristaši uporabe orožja tako trdijo, da bi bodoča kriminalna dejanja lahko preprečili tako, da bi oborožili vse posameznike v družbi, ki bi nepridiprava ustavili, preden bi zagrešil kaznivo dejanje. Po drugi strani McCombs in Steller (2011) pišeta, da v stresnih in kaotičnih situacijah civilisti orožja ne znajo pravilno uporabljati.

Zdi se tudi, da so pomembne tudi družbene razlike. Tednik Economist (2011) primerja britansko in ameriško družbo z vidika umorov s strelnim orožjem. V protestih, ki so se v času pisanja diplomskega dela zgodili v Veliki Britaniji je umrlo pet oseb. V podobnih protestih v Los Angelesu leta 1992, ugotavlja tednik, je umrlo kar 53 ljudi. Podobne razlike se nadaljujejo pri statistiki umorov, kjer je v Združenem kraljestvu v letu 2002 pod streli umrlo 0,02 ljudi na 100,000 prebivalcev, v istem letu pa so v ZDA zabeležili 3,25 ljudi na 100,000 prebivalcev, ubitih s strelnim orožjem.

Nasprotniki ostrejših pogojev za pridobitev orožja tudi trdijo, da se oborožena populacija lažje upira tiraniji ter je teže zavojevana. Kot primer izpostavljajo Švico, ki ima dolgo tradicijo naborniške vojske in liberalnih pogojev za pridobitev orožja. Prav ti dve dejstvi naj bi bili med razlogi, da med Drugo svetovno vojno Švica ni bila napadena, kot trdi Poe (2011). Oborožena populacija pa v zgodovini ni ugajala niti totalitarnim režimom v Nemčiji, Italiji in Sovjetski zvezi, zato so vsi uvedli zakonsko zaplembo vsega orožja med državljani, registrirani lastniki orožja pa so bili med prvimi pod drobnogledom tajnih policij (Courtois, 1999).

Argument za bolj sproščene pogoje za pridobitev orožja je tudi ta, da bo posameznik, ki bo želel orožje, le-to tudi dobil – na legalen ali nelegalen način. Stojiljković (2010) ugotavlja, da je v Sloveniji velik črni trg z orožjem, ki pride v Slovenijo z Balkana, zaradi slovenske tranzitne lege v Evropi. Poleg tega tudi pravi, da zbiratelji precej orožja kupijo prav na črnem trgu. Če bi bilo orožje lažje dostopno, zbirateljem in ostalim zglednim državljanom ne bi bilo potrebno priti v stik s kriminalnimi združbami, ki ilegalno prinašajo orožje v državo. Nekateri bi tako rekli, da ostrejši pogoji za pridobitev orožja posameznika prisilijo v stik s kriminalom, ki ga ob prostem trgovanju ne bi imel.

Mnogo je še argumentov, ki podpirajo obe strani te debate, naštela pa sem jih le nekaj. Naloga politikov pa je, da z zakonom izberejo srednjo pot, ki bo državo naredila čim bolj varno.

10 ZAKLJUČEK

Če je orožje v rokah posameznika, ki ni zanesljiv, ki ne obvladuje svojega ravnanja in ki ni sposoben ravnati v skladu z veljavnim pravnim redom, to predstavlja veliko ogroženost varnosti ljudi in javnega reda in miru. Ker porast zlorab posesti orožja ni dobra novica, se države pod pritiskom javnosti množično odločajo za zaostrovanje določil o pogojih za pridobitev orožnih listin in pravicah, ki iz njih izhajajo.

Poleg zlorab, pa veliko ogroženost varnosti predstavlja tudi nezadostna usposobljenost ljudi, ki orožje uporabljajo. Saj je ugotovljeno, da je število nesreč, ki se zgodijo zaradi napačne uporabe orožja, veliko. Zatorej je strogo pogojevanje predhodnega izobraževanja in usposabljanja, ki ga določata tako slovenski kot kanadski zakon, povsem na mestu. Pomanjkljivost, ki sem jo pri tem zasledila je neažurnost imetnikov orožnih listin o spremembah področne zakonodaje in pa premalo opozarjanja na potrebo po obnavljanju praktičnega znanja, ki je nobena ureditev ne predvideva.

Kar se tiče primerne fizičnega in psihičnega stanja kot pogoja za pridobitev orožne listine, se ga obe zakonodaji dotikata, vendar je v slovenskem zakonu precej natančneje določen. Opredeljen je kot samostojen pogoj, s katerim je določen obvezen zdravniški pregled, medtem ko kanadski zakon le v sklopu interesa javne varnosti govori o pogoju psihične nemotenosti. Po mojem mnenju je pomemben del, dobro fizično stanje, neupravičeno neopredeljen, saj je lahko vzrok za nesrečo npr. slabovidnost, omotica, itd. Pomemben pogoj, ki ga tako slovenski kot kanadski zakon ne izpustita je polnoletnost. Vendar zaradi večje diskrecije in drugačnih odgovornosti organa, kanadski zakon omogoča izjeme od tega pogoja. Zaradi drugačnega načina življenja in bolj tesnega stika z neokrnjeno naravo omogoča, da tudi mladoletniki lahko posedujejo orožje, če ga potrebujejo za preživetje. Na prvi pogled lahko sklepamo, da sta si zakonski podlagi za pridobitev orožne listine precej podobni, a nadaljnje raziskovanje in poglobljen pristop pokažeta, da med tako različnima državama kot sta Kanada in Slovenija, obstajajo pomembne razlike tudi na pravnem področju, ki ureja posameznikovo interakcijo z orožjem.

Slovenija spada med bolj restriktivne države glede pravil orožne zakonodaje, saj je ta napisana tako, da nikoli, oziroma zelo redko dopušča, da se določila razlagajo na več načinov. Zelo redki so tudi primeri, ko je zaključek z več možnimi rešitvami zakonit. Možnost, da organ sam odloči v konkretni zadevi, je zaradi nepredvidljivosti vseh možnih situacij nujno potrebna, saj je zlorab diskrecijske pravice manj, kot pa bi bilo zlorab, če bi se pozabila navesti kakšna življenjska situacija in bi nastala luknja v zakonu. S temi argumenti je torej povsem upravičeno široko pooblastilo za odločanje po prostem preudarku, ki ga daje kanadski zakon o orožju pristojnim organom za odločanje v Kanadi.

Kljub temu pa diskreciji pogosto pripisujejo lastnost arbitrarnosti, kar ima za posledico poskuse čim večje omejitve tej pravici. Temu trendu je sledil tudi ZOro-1. A kot lahko ugotovimo na podlagi našega primera, to ne pogojuje večji varnosti. Saj ima, kot sem že

omenila, Kanada v svoji zakonodaji uzakonjeno večjo pravico do diskrecije, stopnja varnosti pa zaradi tega ni nižja kot v Sloveniji. Ravno nasprotno. Po podatkih kanadskega statističnega urada in generalne policijske uprave v Sloveniji, je bilo leta 2009 ubojev s strelnim orožjem na milijon prebivalcev v Kanadi 5,4 v Sloveniji pa 11. Leto poprej pa v Kanadi 6, v Sloveniji pa 8. Odgovora na vprašanje, zakaj je število ubojev s strelnim orožjem v Kanadi manjše¹⁸, ni mogoče najti v enem samem razlogu. Lahko bi rekli, da gre tukaj za zmes različnih razlogov z različnih področij. Ti razlogi pa so zagotovo drugačen način življenja, drugačna miselnost, drugačna zgodovina in pa seveda drugačna zakonodaja.

Po besedah Marjana Franka iz uprave kriminalistične policije je naša zakonodaja ustrezna, saj na izpostavljenost nasilnim dejanjem z uporabo orožja vpliva stanje v družbi, kot je na primer socialna kriza in prisotnost črnega trga. Po mnenju mnogih članov lovskih društev, pa je naša zakonodaja prestroga, pogosto diskriminatorna in potrebna sprememb, saj ni drastično vplivala na upad kriminalitete.

Zakon je pri preprečevanju kriminala pogosto neuspešen zaradi težavnosti ureditve in same narave področja, ne pa zato, ker ne bi bil dovolj natančen, premalo restriktiven ali pomanjkljiv.

¹⁸ Kljub temu, da je procent prebivalcev, ki posedujejo orožje v Kanadi (5%) večji kot v Sloveniji (2%).

LITERATURA IN VIRI

SAMOSTOJNE PUBLIKACIJE

- BAKER, Charles Arnold (2008). *The Companion to British History*. Loncross Denholm Press, London.
- COURTOIS, Stéphane, WERTH, Nicolas, PANNÉ, Jean-Louis, PACZKOWSKI, Andrzej, BARTOSEK, Karel, MARGOLIN, Jean-Louis. (1999). *The Black Book of Communism-Crimes, Terror, Repression*. Harvard University Press, Cambridge.
- FORSEY, Eugene (2005). *How Canadians Govern Themselves, 6th edition*. Library of parliament, Ottawa.
- KEŽMAN, Igor (2008). *Diskrecijska pravica v postopku izdaje orožnih listin*. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta, Ljubljana.
- KLECK, Gary. (2004). *Crime control through the use of armed force*. Florida State University, Tallahassee.
- KRBEK, Ivo (1937). *Diskrecona ocjena*. Jugoslovanska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb.
- LOTT, John. (1998). *More Guns, Less Crime - Understanding Crime and Gun Control Laws*. The University of Chicago Press, Chicago.
- PAVČNIK, Marijan (2001). *Teorija prava*. 2. pregledana in dopolnjena izdaja. Cankarjeva založba, Ljubljana.
- PERKO, Jure (2007). *Primerjava kanadskega in slovenskega političnega sistema*. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za Družbene vede, Ljubljana.
- POE, Richard. (2001). *The Seven Myths of Gun Control*. Prima Publishing, California.
- SRDIĆ, Milutin, MILJKOVIĆ, Đorđe (1979). *Pravna enciklopedija*. Savremena administracija, Beograd.
- SUŠNIK, Mitja (2007). *Lovsko orožje kot vir ogrožanja notranje varnosti v Republiki Sloveniji*. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za Družbene vede, Ljubljana.

PREDPISI

- (1973). Zakon o orožju. (ZOro). Ur. l. SRS, št. 34/1973.
- (1985). Criminal Code. Revised Statutes of Canada 1985, c. C-46.
- (1991). Ustava Republike Slovenije (URS). Ur.l. RS, št. 33I/1991, 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004, 69/2004, 69/2004, 68/2006.
- (1991). Zakon o državljanstvu Republike Slovenije. (ZDRS). Ur.l. RS, št. 1I/1991, 30/1991-I, 38/1992, 61/1992 Odl.US: U-I-69/92-30, 61/1992 Odl.US: U-I-98/91-21, 13/1994, 13/1995 Odl.US: U-I-124/94-8, 29/1995-ZPDF, 59/1999 Odl.US: U-I-89/99, 96/2002, 7/2003-UPB1, 127/2006, 24/2007-UPB2
- (1995). Firearms act. Statutes of Canada 1995, c. 39.,
- (1999). Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP). Ur.l. RS, št. 80/1999, 70/2000, 52/2002, 73/2004, 22/2005-UPB1, 119/2005, 24/2006-UPB2, 105/2006-

ZUS-1, 126/2007, 65/2008, 47/2009 Odl.US: U-I-54/06-32 (48/2009 popr.), 8/2010.

- (2000). Zakon o orožju. (ZOro-1). Ur. l. RS, št. 61/2000, 73/2004, 85/2009.
- (2001). Pravilnik o programu in načinu izvedbe preizkusa znanja o ravnanju z orožjem. Ur.l. RS, št. 21/2001, 99/2001.
- (2001). Pravilnik o zdravniških pregledih posameznikov za ugotavljanje zdravstvene zmožnosti za posest ali nošenje orožja. Ur. l. RS, št. 66/2001.
- (2005). Pravilnik za izvajanje Zakona o orožju. Ur. l. RS, št. 40/2005, 82/2007, 63/2010.
- (2006). Zakon o društvih. (ZDru-1). Ur. l. RS, št. 61/2006, 58/2009, 39/2011.

ČLANKI V REVIJAH

- BATIS, Roman (2003). Orožje v Sloveniji. Revija za kriminalistiko in kriminologijo. 54, št. 4, str. 387-402.
- JEROVŠEK, Tone (1996). Pravica do prostega preudarka. Podjetje in delo: revija za gospodarsko, delovno in socialno pravo. 22, št. 5, str. 1100-1108.
- JEROVŠEK, Tone (2003). Varstvo javne koristi. IX. dnevi javnega prava. Inštitut za javno upravo, Ljubljana, str. 247-256.
- ŠTURM, Lovro (1996). Vežanost uprave pri prostem preudarku. Javna uprava. 32, št.2, str. 135-207.

INTERNETNI VIRI

- CERAR, M. (2007). Ugovor vesti-pravica ali dolžnost?. Dostopno 15. 8 2011 na: <http://www.ius-software.si/DnevneVsebine/Kolumna.aspx?id=10227>
- DEPRATMENT OF JUSTICE (2011). Where our legal system comes from. Dostopno 11.08.2011 na: <http://www.justice.gc.ca/eng/dept-min/pub/just/03.html>
- EHO 24.SI (2011). Slovenija je prava orožarna: strelno orožje posreduje več kot 38.000 posameznikov. Dostopno 23. 8. 2011 na: <http://www.politikis.si/?p=27356>
- FAKULTETA ZA UPRAVO, UPRAVNA SVETOVALNICA (2009). Javni interes v upravnem postopku. Dostopno 9. 8. 2011 na: http://www.fu.uni-lj.si/mediawiki/index.php?title=Javni_interes_v_upravnem_postopku
- FLEINER, T. (2005). Common Law and Continental Law: Two Legal Systems. Dostopno 11.08.2011 na: www.federalism.ch/files/documents/legalsystems_fulltext_209.02_final.pdf
- KELLERMANN, A., RIVARA, F., RUSHFORTH, N., BANTON, J., REAY, D., FRANCISCO, J., LOCCI, A., PRODZINSKI, J., BELA, B. (1993). Gun ownership as a risk factor for homicide in the home. Dostopno 20. 8. 2011 na: <http://www.nejm.org/doi/pdf/10.1056/NEJM199310073291506>
- MCCOMBS, B., STELLER T. (2011). Gun rights vs. gun control. Dostopno 20. 8. 2011 na: http://azstarnet.com/news/local/article_b8f1d999-1d81-549f-97ff-964cc5f5b6db.html
- MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE (2011). Civilno orožje. Dostopno 15. 8. 2011 na: http://www.mnz.gov.si/si/mnz_za_vas/civilno_orozje_in_eksplozivi/civilno_orozje/

- ROYAL CANADIAN MOUNTED POLICE (2007). Application for a Carrier Licence. Dostopno 16. 8. 2011 na: <http://www.rcmp-grc.gc.ca/cfp-pcaf/formulaire/pdfs/674-eng.pdf>
- ROYAL CANADIAN MOUNTED POLICE (2008). Chief Firearms Officers. Dostopno 16. 8. 2011 na: <http://www.rcmp-grc.gc.ca/cfp-pcaf/cfo-caf/index-eng.htm>
- ROYAL CANADIAN MOUNTED POLICE (2009). About the RCMP. Dostopno 16. 8. 2011 na: <http://www.rcmp-grc.gc.ca/about-ausujet/index-eng.htm>
- ROYAL CANADIAN MOUNTED POLICE (2009). Firearm Safety-Training Requirements. Dostopno 16. 8. 2011 na: <http://www.rcmp-grc.gc.ca/cfp-pcaf/fs-fd/safety-securite-eng.htm>
- ROYAL CANADIAN MOUNTED POLICE (2009). Firearms licensing. Dostopno 16. 8. 2011 na: <http://www.rcmp-grc.gc.ca/cfp-pcaf/fag/lic-per-eng.htm>
- ROYAL CANADIAN MOUNTED POLICE (2009). Firearms users younger than 18. Dostopno 16. 8. 2011 na: <http://www.rcmp-grc.gc.ca/cfp-pcaf/fs-fd/minor-mineur-eng.htm>
- ROYAL CANADIAN MOUNTED POLICE (2009). History of Firearms Control in Canada: Up to and Including the Firearms Act. Dostopno 16. 8. 2011 na: <http://www.rcmp-grc.gc.ca/cfp-pcaf/pol-leg/hist/con-eng.htm>
- ROYAL CANADIAN MOUNTED POLICE (2011). Compliance Incentives. Dostopno 16. 8. 2011 na: <http://www.rcmp-grc.gc.ca/cfp-pcaf/fs-fd/ci-mi-eng.htm#Possession>
- STATISTICS CANADA (2011). Homicide in Canada. Dostopno 23. 8. 2011 na: <http://www.statcan.gc.ca/daily-quotidien/101026/dq101026a-eng.htm>
- STOJILJKOVIĆ, G. (2010). Kako kupiti orožje. Dostopno 20. 8. 2011 na: http://www.siol.net/slovenija/rubrikon/kako_kupiti/2010/09/stojiljkovic_orozje.aspx
- THE ECONOMIST (2011). The right to compare arms. Dostopno 20. 08. 2011 na: <http://www.economist.com/blogs/blighty/2011/08/visiting-americans-perspective-londons-riots>
- UPRAVNO SODIŠČE RS. (2004). Odločba Upravnega sodišča RS, opr. št. : U 621/2004. Dostopno 14. 8. 2011 na: http://staro.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/upravno_sodisce_rs/59244/
- USTAVNO SODIŠČE RS. (1997). Odločba Ustavnega sodišča RS, opr.št. : U-I-111/97. Dostopno 10. 8. 2011 na: <http://odlocitve.us-rs.si/urs/us-odl.nsf/o/B3D666367C2DC30CC125717200280EC3>
- ŽURNAL 24 (2011). 38 tisoč ljudi oboroženih. Dostopno 23. 8. 2011 na: <http://www.zurnal24.si/print/126472>